

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

November
1971

8

MALI OGLASI

Lovske družine, lovovodje, vodje gonjačev in drugi lovci!

Izdelujem in popravljam **lovske rogove** za skupne love in lovske slavnosti. Rogovi so iz roževine, različnih velikosti in z glasom po izbiri. Material preskrbim sam, ali surovi rog, ki ga dobavi naročnik, obdelam po želji. — Milan Udovč, Janežičeva 22, 63000 Celje.

Ograje iz pocinkane ali plastificirane žice nabavite po ugodnih cenah pri: ing. Lojze Kocmur, Podgorje št. 29, 63230 Šentjur pri Celju. O tem obvestite tudi svoje znance!

Zastarelo orožje kupim: puške petelinke (šibrenice ali kombinirane), puške in pištole prednjače, puško Werndl in druge stare enostrelke, stare klešče za vlijanje krogel in podobno. Janez Hartman, T. Čečeve 7, 63000 Celje.

Prodajam kdl. istrijanca, starega 4 leta, z odlično oceno, bil na preizkušnji. Franc Starc, Retje 12, 61318 Loški potok.

Prodajam psico brak-jazbečarko, staro 1 leto, z rodovnikom. Stanislav Bojc, Dolenja vas 129, 61331 Dolenja vas pri Ribnici.

Prodajam 3 kratkodlake psičke lovske terierke — ena stara 15 mesecev, s prav dobro telesno oceno, dve stari po 5 mesecev — ali zamenjam za goničca, ki dobro goni divjega prašiča. Albert Ogris, Zg. Legen 45, 62380 Slovenj Gradec.

Prodajam popolnoma novo češko bokarico - polrisanico, z garancijskim listom, kal. 16 — 7 × 57 R. Jože Pavlič, Ljubno n. h., 64244 Podnart.

Ugodno prodajam nemško kratkodlako psičko, staro 8 mesecev. Janko Prarotnik, Okiškega 4, 61000 Ljubljana.

Opozorilo sodelavcem

Za izplačilo honorarjev za objavljene prispevke (članke, dopise, slike) v našem glasilu nam pošljite izjavo po naslednjem vzorcu:

I z j a v a

Podpisani:

stanovanje:

kraj

ulica

občina

zaposlen v

izjavljam, da od 1. januarja tega leta do danes nisem imel toliko dohodkov, da bi presegli 2000 din in bi moral zaradi tega odpreti žiro račun.

Dne

(lastnoročni podpis)

Kdor pa ima žiro račun, naj nam pošlje njegovo številko!

Uredništvo

Uprava Lovske zadruge »Lovec«, na križišču Gosposvetske in Vošnjakove ulice v Ljubljani oziroma pred hotelom »Lev«.

Lovske družine in gojitvena lovišča!

Ponovno prosimo, da čimprej naročite

kameno sol

a najkasneje do konca novembra.

Navedite točen naslov prevzemnika in njegovo železniško postajo, ker avtobusi neradi prevzemajo pošiljke soli.

Za lovske organizacije, ki nam oddajajo uplenjeno divjad, **posebne ugodnosti** pri nabavi soli in lovskih potrebščin.

Lovska zadruga za Slovenijo

»LOVEC«

LJUBLJANA

Gosposvetska 12

Mednarodna razstava psov vseh pasem v Ljubljani, 5. in 6. junija 1971, je v vseh pogledih uspela predvsem z vsestransko pomočjo lovskih zvez in lovskih družin, za kar se jim iskreno zahvaljujemo.

Kinološka zveza Slovenije

Prireditveni odbor

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

LIV. letnik

št. 8

november-listopad 1971

Foto ing. Janez Černač:
Kljunač. Majhno togo
peresce pred prvim le-
talnim peresom — su-
ličica imenovano — je
na tej ptici za lovca
najzanimivejše, saj ve-
lja za trofejo.

V tej številka, str. 242,
M. Koritnik piše o klju-
naču med drugim:
»Samca je v naravi
težko ločiti od samice.
Na spomladanskem
preletu v paru pa je
drugi samec, ki spremlja
samico. Ker tudi
število kljunačev po-

jema, naj bi se lovci omejili pri odstrelu le na samce, to je na kljunače, ki kvorajo. Če jih leti dvoje ali troje drug za drugim, ne streljajmo na prvega, ker je to navadno samica.«

Vsebina

Tone Svetina

Veljko Varičak

Prof. dr. Stane Valentinčič

Marijan Koritnik

Iz naših logov:

Lovski oprtnik:

Vprašanja - odgovori:

Mladi pišejo

Lovska organizacija:

Jubilanti:

Umrli

Lovska kinologija

Lovsko izrazoslovje:

Šaljive

Svetovna lovška razstava v Budimpešti in slovensko
lovstvo

Trofeje na svetovni lovski razstavi v Budimpešti

Napotki za gojitev gamsov

O brejosti gamskih koz

Kljunač

Za kunami — Dr. Hinko Dolenc

Cesta nam jih jemlje — S. Lapuh

Nemški turist si je zaželel lova na zajce — T. Slavinec

Pozdrav lovini — Fr. Cvenkel

Tudi LD Bučka je dobila prapor — K. Zorko

Ob 25-letnici LD Kranjska gora — B. Blenkuš

Razvitje lovskega prapora v Bohinju — P. Adamič

Memorial Cirila Vezjaka — J. Kuntarič

Dipl. gozd. ing. Mirko Šušteršič — osemdesetletnik

Divji prašič ali divja svinja? — C. F.

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Predsednik izdajateljskega sveta Tone Svetina, urednik in odgovorni urednik Franc Cvenkel. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca« Župančičeva 9, 61001 Ljubljana, poštni predal 505, telefon 21-245 in 21-819. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 48 din. Za člane družin, ki niso včlanjeni v področne zveze, in druge naročnike je letna naročnina 55 din; za inozemstvo 70 din; posamezna številka 4,50 din. — Cena malim oglašom za člane lov. organizacij, povezanih v LZ in LZS; do 15 besed 4 din, od 15 do 25 besed 5 din, od 25 do 35 besed 6 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Ziro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. — Tiskala in klišeje izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Svetovna lovska razstava v Budimpešti in slovensko lovstvo

Tone Svetina

Konec septembra sem si s skupino lovcev gojitvenega lovišča »Triglav« ogleadal svetovno lovsko razstavo v Budimpešti. To je za ves lovski svet prvo razredni dogodek, zato sem napisal nekaj vtisov in idej, ki so se mi porodile ob ogledu razstave in primerjavah s stanjem slovenskega lovstva.

Mednarodne oz. svetovne lovske razstave so pod pokroviteljstvom Mednarodnega lovskega sveta, katerega članica je tudi Lovska zveza Jugoslavije. Namen teh razstav je pregled razvoja lovstva v posameznih delih sveta, izmenjava informacij in izkušenj držav članic za splošen napredek lovstva v svetu.

Svetovna lovska razstava v Budimpešti je po svojem obsegu, udeležbi držav, kvaliteti razstavljenih trofej in drugih eksponatov, po obisku in vseh drugih primerjavah presegla vse dosedanje mednarodne razstave. Bila je izjemna kulturna manifestacija mnogih, v lovskem svetu že afirmiranih narodov, kar pa je najbolj razveseljivo — prvič stopajo na

svetovno pozornico osvobojene države Afrike in Azije.

Ogled razstave ni bil izrednega pomena samo za lovce, temveč za vsakega kulturnega človeka.

V prvi vrsti se mi zdi potrebno poudariti, da v sodobnem svetu pridobiva lovstvo kot kulturne pojav vsak dan na svojem pomenu. Približuje se svoji novi vsebini, ki je rezultat splošne preobrazbe človeškega duha v odnosu do narave in lastnega razvoja. Zabeležen je nepričakovan vzpon lovske etike in organizacije lova v državah, ki tega do nedavna niso poznale. Ta razstava potrjuje idejo koeksistence in nujnost sožitja vseh narodov sveta. Danes smo si na jasnem, da zemlja in njeno bogastvo ne moreta biti last samo te ali one velike sile, te ali one rase ali naroda, temveč last vsega človeštva. Zdi se mi, da pod vplivom najnovejših vplivov ekološke znanosti in krize, v katero počasi drsi industrijska civilizacija, prihaja do prelomnih idej v odnosu človeka do narave in s tem v zvezi človeka do živali ter v pojmovanju lovstva. Tu ni samo možnost atomske katastrofe, ki bi delno uničila svet in ogrozila življenje samo. So tudi posledice industrijske revolucije, ki z zastrupitvijo življenjskega okolja, predvsem vode in zraka, približujejo katastrofo, ki je ne zaznavamo kakor naravne katastrofe, ki so nagle.

Reakcija mislečega dela človeštva na te nevarnosti nas privede do spoznanja, da živimo v času, ko se je človek začel zavedati, da se z njim življenje na zemlji ni začelo in se verjetno z njim tudi končalo ne bo. Da ni on višek razvoja v kozmosu. Da je le najvišji člen v verigi odvisnosti vsega živega na našem planetu. Da ima v življenjski verigi vsaka rastlina in žival svoj smisel in pomen za naravno ravnovesje, ki ga ne smemo porušiti. Danes se zavedamo, da se lahko marsičesa naučimo od živali in da ima vse človeško vedenje svoje predhodnike v živalskem in tudi, da bodo morda živali rešile človeka in izrojenost civilizacije.

Te osnovne ideje so prevevale človeka v Letu varstva narave 1970 in so verjetno revolucionarno vplivale tudi na spremembo temeljnih lovskih idej, ki so se na svojstven način odrazile tudi na razstavi v Budimpešti. Za nas slovenske lovce je najbolj razveseljivo dejstvo, da v lovskem svetu zmagujejo ideje, ki jih naša slovenska lovska organizacija zagovarja že desetletja in po njih uveljavlja lovsko politiko in etiko novega tipa. Razstava nam daje možnost, da ocenimo slovensko lovstvo. Prepričan sem, da smo glede organizacije in etike lova Slovenci na vrhu svetovne lestvice.

Za svet je važno, da lovstvo poleg že vseh poznanih oznak — da je šport, razvedrilo, gospodarstvo — dobiva novo oznako kulturnega pojava. Končno

Damjek iz bronu pri vhodu na razstavišče

pa kultura pomeni rojstvo potencialne nesmrtnosti misli, resnice in znanja. Lov je skozi tisočletja s težo skrivnosti, ki je še nismo odkrili dokončno, obremenil človekovo zavest od danes do zgodovinske teme, ko je bil lov gospodujoča oblika življenja. Razstava nas popelje skozi vse faze razvoja človekove izkušnje — lov od puščice do moderne puške, lov iz življenjske nuje do sredstva za prestiž. Dokazuje nam, da brez kumulativne tradicije ne moremo razumeti posameznih faz razvoja lovstva, ki je imelo v različnih družbenih oblikah različno funkcijo, to se pravi, raznovrstne oblike, v katerih se še danes nahajajo razni deli sveta. Povsem razumljivo je, da primitivna ljudstva na stopnji kamene dobe v pragozdovih Južne Amerike, Avstralije ali Afrike drugače pojmujejo lov kot generali velikih sil, oziroma človek, ki posega že v osvojitve vesolja.

Osnovna misel zadnjega občnega zbora slovenske lovske zveze je bila: »Lovec je prostovoljni čuvar narave, ne le lovne divjadi, temveč vsega živalskega sveta, s svojim načinom življenja pa praktični vzor naravnega prilagajanja zdravemu načinu življenja. In še to, da je lov osvobojen sleherne materialne koristi. Kar se naravi vzame, naj se naravi vrne!« Ta ideja je našla najširšo potrditev v mednarodnem lovskem svetu. Tu prednjačijo seveda socialistične države, predvsem pa Sovjetska zveza. Sovjetski paviljon je bil gotovo najlepši in tudi najbolj obiskan. Živalstvo je bilo prikazano v svojem prirodnem okolju, s pomočjo presvetljenih barvnih foto-panojev naravne velikosti. Nekaj televizijskih sprejemnikov pa je obiskovalcem nenehno predvajalo estetsko visoko kvalitetne barvne filme iz življenja živali in lova. Videti je bilo tudi mnogo kapitalnih trofej divjadi, ki naseljuje prostranstvo Sovjetske zveze, bile pa so le nekoliko prenatrpano razporejene.

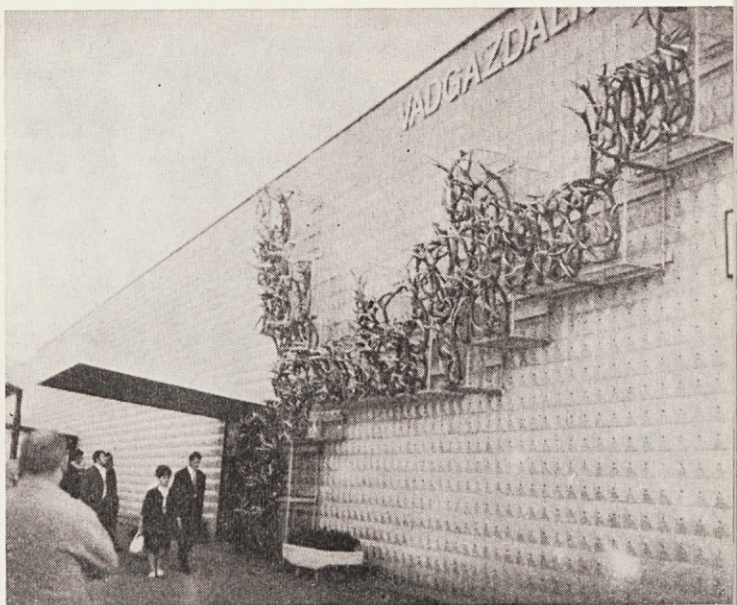
Potrjeno je, da socialistična ureditev države laže organizira družbeno skrb za varstvo okolja in živalstva pred civilizacijo, kakor visoko razvite kapitalistične države, v katerih je profit in privatni interes podredil koristi celote in v mnogih državah izropal in opustošil naravo in živalstvo. Sicer pa je problem civilizacije in divjadi izstopal na mnogih mestih. Lahko smo se seznanili s posameznimi primeri, ko avtomobili in kemični strupi pomorijo več divjadi kot puške, in s primeri lovske neetičnosti, ko vročerkvni lovci streljajo ne le ptice pevke, temveč celo velike metulje.

To so civilizirani barbari, ne pa lovci.

Kot nova oblika doživljanja prirode in lova se posebno uveljavlja po vsem svetu foto lov ali po afriško foto safari. Videli smo dokaj primerkov izrednih umetniških fotografij. Ker je lovec vedno več, živali pa vedno manj, ima te vrste lov nujno veliko bodočnost.

Glavni vhod na razstavo

Madžarski paviljon, pri vhodu s posebno dekoracijo iz jelenjega rogovja

Merjaščevi čekani iz Jugoslavije — svetovni rekord

Živi orli in sokoli so propagirali starodavni lov s temi pticami

Maral ali kaspiški jelen v sovjetskem paviljonu

Razstavljeni tip krmišča

Lovski turizem kot oblika dohodka predvsem za nerazvite države je bil prisoten v pozitivnem in negativnem smislu. Soočili smo se z neizprosni zakonem kapitalističnega sveta, da kot lovec veljaš samo toliko, kolikor plačaš. Tudi če si degenerirana kreature, z milijoni dolarjev v žepu lahko pobijaš jelene v Belju, slone v Tanzaniji ali lose v Kanadi, kolikor se ti le ljubi. Ni treba biti posebno pameten, da ugotoviš, da vrhunska trofeja na splošno ne pripada velikemu lovcu, temveč bogatemu lovcu. Denar in družbeni položaj je regulativ, ko ne gre za lovsko doživetje, temveč za bolesteni tekmovalni duh, kdo je večji. Za prestiž, kaj komu pritiče. Za posedovanje, v katerem lov ni bistvo, temveč samo sredstvo za uveljavljanje moči in veličine. Nekatere države so zelo estetsko in smiselno pokazale, kako se iz komercialnih nagibov združujeta lovstvo in ribištvo. Razstava je pokazala, da se odpira velika perspektiva lovskemu filmu, v kolor tehniki, predvsem za televizijo. Ta bo milijonom ljudem približala življenje narave in lov kot protitež življenju, kjer gospodujejo stroji in racionalna brezdušnost moderne družbe.

Morda je bilo premalo poudarjeno, da je bil lov skozi tisočletja neizčrpen vir umetniškega snovanja za različne smeri in stile. Sicer pa smo videli nekaj lepih skulptur in drugih stvaritev.

Razumljivo je, da so bile razstavljene vrhunske trofeje, ker je vsaka država hotela pokazati svoje najboljše. Razveseljivo pa je, da smo v nekaterih paviljonih videli eksemplarje spačkov, saj so ti kot odstopanje od poprečnega enkratna igra narave.

Lovska strokovnost je bila tokrat zelo poudarjena. Naj omenim poučen prikaz rasti jelenjega rogovja, prerez gamsjih rogljev, muflonjih in kozorožjih rogov po letih starosti. Novost je bila ugotavljanje starosti s pomočjo presvetlitve lobanjske kosti. Marsikaj se je dalo naučiti v primerjavah statističnih podatkov o odstrelu v raznih deželah. O lovskem orožju in oprepi je še vedno prednjačila Nemčija, glede estetske izdelave orožja pa izstopa še vedno Koroška z boroveljskimi puškarnji. Za mnoge naše lovce je bilo zanimivo, kako eksponirati na deščicah lobanje vseh zveri kot trofeje. Predvsem medvedje, volčje in drugih mesojedov. Staro orožje in orodje je bilo prikazano kot zgodovinski in dekorativni element lovskega ambienta. Precej kapitalnih trofej ima vso lobanjo brez spodnje čeljusti, kar mnogo pomeni za očuvanje trofeje pri večkratnem premeščanju.

V dveh dneh si ni bilo mogoče ogledati vseh paviljonov in napraviti primerjav. Name so napravili vsekakor najmočnejši vtis paviljoni Sovjetske zveze, Madžarske, Češke, Švedske in Švice. Od afriških

držav pa sta pustila nepozabni vtis paviljona Tanzanije in Kenije. Jugoslovani smo lepo postavili paviljon in vzorno v duhu racionalne selekcije ter s poudarkom na tržni interes. Pokazali smo malo, toda najboljše, pregledno in učinkovito. Naše trofeje so nad evropskim poprečjem. Pri Švedih smo zvedeli, da so zaščitili volka. Morda bi se tudi mi lahko bolje obnašali in zaščitili volka vsaj v času kotenja in vodenja mladičev.

Madžarska je z organizacijo svetovne lovske razstave napravila nacionalno atrakcijo. Presenetila nas je ogromna množica obiskovalcev nelovcev. Na nedeljo, ko je obiskal razstavo tudi sekretar KP SZ Brežnjevi, v spremstvu madžarskih voditeljev, je bila gneča rekordna. Madžari so poskrbeli, da je vsaka skupina dobila njihovega vodiča in da si je poleg lovske razstave ogledala tudi znamenitosti Budimpešte. Tudi ta ogled je predstavljal enkratno doživetje, v katerem smo se seznanili z razvojem Madžarske. Ob svetovni razstavi se mi je utrnilo nekaj idej. Morda bi o njih veljalo razmisliti.

V Jugoslaviji bi morali sprejeti ustrezen zakon, da trofeje vrhunski prvaki ostanejo doma. Vrhunska trofeja je kot redka umetnina nezamenljiva narodna vrednost in spada tja, kjer je bila uplenjena, na ogled vsem in za vse čase.

Ocenjevanje gamsjih rogljev naj bi se spremenilo. Ocenjevalna lestvica naj bi ostala, odličja pa bi dodeljevali po kriteriju: 112 točk — zlata, 108 točk — srebrna, 102 — bronasta medalja. Tako bi se nekako ujeli gamsi z ocenjevanjem jelenov in srnjakov.

Lovska zveza Slovenije naj bi uvedla register kapitalnih trofej Slovenije. V ta namen naj bi se ustanovila komisija, ki bi vsako leto ocenila trofeje, izdala trofejne liste in izdala pripadajoča odličja. Stroške za odličje bi nosil uplenitev. To je pomembno zato, ker vsi lovci ne morejo poslati trofej na razstave, bodisi da niso vabljeni, ali pa se boje, da jim bodo trofeje poškodovali ali izgubili. S tem bi povečali skrb za gojitev divjadi in spoštovanje do trofej. Lovska zveza pa bi imela evidenco, kje se nahajajo trofeje, ki bi jih na razstavah lahko pokazali.

Lovska zveza Slovenije naj s pomočjo lovskih družen in področnih zvez izpopolni lovski muzej, kot strokovno institucijo. Služi naj nadaljnjemu strokovnemu izpopolnjevanju lovcev. Zagotovi naj organizirane obiske lovcev v Bistro. Tam bi jih seznanjali o lovu in lovstvu s predavanji, s predvajanjem filmov in z razlagami o eksponatih.

Švicarski srnjaki, št. 1995 najboljši švicarski srnjak, 183,22 točke

Kakor da je konj z jelenovima rogovoma za obrambo in napad, v spomeniku prihoda Madžarov v Budimpešti, ob svetovni lovski razstavi ponosneje dvignil glavo.

Verjetno je svetovna lovska razstava v Budimpešti sprožila podobne ali še druge ideje, ki bi se dale vključiti za napredek našega lovstva. Pametno bi bilo, da bi jih uporabili, kolikor ustrezajo našim potrebam in razmeram, čimprej in tem bolj dosledno. Končno pa je v tem smisel organiziranja in ogleda kakršne koli razstave.

Trofeje na svetovni lovski razstavi v Budimpešti

Veljko Varičak

Avtor, ki je dopisni član Mednarodnega lovskega sveta (CIC) in član komisije CIC za trofeje in razstave, je bil na svetovni razstavi v Budimpešti podpredsednik komisije za ocenjevanje vseh trofej, predsednik komisije za merjašče čekane in član komisije za gamsje roglje. — Ur.

Svetovna lovska razstava v Budimpešti od 27. avgusta do 30. septembra letos je za nami. Nešteti obiskovalci-lovci ne samo iz Evrope, ampak z vsega sveta — nemalo je bilo med njimi tudi slovenskih oziroma jugoslovanskih — so se vrnil domov polni vtisov, saj je po kvaliteti ta razstava prekašala vse dosedanje.

Da bi bralci imeli boljšo predstav o številnosti trofej na tej razstavi, ki jo po številu, ne pa po kvaliteti trofej sicer prekaša berlinska razstava leta 1937, naj uvodoma podam kratek zgodovinski pregled vseh mednarodnih lovskih razstav:

PRVA MEDNARODNA LOVSKA RAZSTAVA NA DUNAJU je bila od 2. maja do 18. julija 1910. Raz-

stavljenih 2900 trofej, v glavnem iz Avstrije, Madžarske, Nemčije, Poljske in Romunije.

MEDNARODNA LOVSKA RAZSTAVA V LEIPZIGU je bila leta 1930. Razstavljenih 3141 trofej iz Avstrije, Bolgarije, Čehoslovaške, Danske, Jugoslavije, Madžarske, Nemčije in Poljske.

MEDNARODNA LOVSKA RAZSTAVA V BERLINU od 2. do 21. novembra 1937. Razstavljenih 7195 trofej iz Anglije, Avstrije, Belgije, Bolgarije, Čehoslovaške, Danske, Finske, Francije, Grčije, Italije, Jugoslavije, Luksemburga, Madžarske, Nemčije, Nizozemske, Norveške, Poljske, Portugalske, Romunije, Sovjetske zveze, Španije, Švedske ter Japonske in raznih držav Amerike, Afrike in Azije.

MEDNARODNA LOVSKA IN RIBIŠKA RAZSTAVA v DÜSSELDORFU od 16. do 31. oktobra 1954. Razstavljenih 2639 trofej iz Anglije, Angole, Argentine, Avstrije, Belgije, Danske, Finske, Francije, Italije, Japonske, Jugoslavije, Južne Afrike, Konga, Luksemburga, Nizozemske, Ruande, Švedske, Švice, Urundi, Združenih držav Amerike, Zvezne republike Nemčije in Venezuele.

MEDNARODNA LOVSKA RAZSTAVA V FIRENCAH od 18. septembra do 2. oktobra 1960. Razstavljenih 205 trofej iz Bolgarije, Čehoslovaške, Italije, Jugoslavije, Madžarske in Romunije.

DRUGA MEDNARODNA LOVSKA RAZSTAVA V FIRENCAH od 24. oktobra do 8. novembra 1964. Razstavljenih 396 trofej iz Bolgarije, Čehoslovaške, Francije, Italije, Jugoslavije, Madžarske in Romunije.

MEDNARODNA LOVSKA RAZSTAVA V NOVEM SADU od 22. septembra do 5. oktobra 1967. Razstavljenih 2278 trofej iz Argentine, Avstrije, Belgije, Bolgarije, Čehoslovaške, Etiopije, Francije, Irana, Italije, Jugoslavije, Madžarske, Mongolije, Nemške demokratične republike, Poljske, Romunije, Sovjetske zveze, Švedske, Švice in Zvezne republike Nemčije.

MEDNARODNA LOVSKA RAZSTAVA V TORINU od 5. do 15. marca 1970. Razstavljenih 142 trofej iz Avstrije, Čehoslovaške, Italije, Jugoslavije in Madžarske.

DRUGA MEDNARODNA LOVSKA RAZSTAVA V TORINU od 27. februarja do 9. marca 1971. Razstavljenih 498 trofej iz Francije, Italije, Jugoslavije, Madžarske in Poljske.

SVETOVNA LOVSKA RAZSTAVA V BUDIMPEŠTI od 27. avgusta do 30. septembra 1971. Razstavljenih 5755 trofej iz Anglije, Avstrije, Belgije, Bolgarije, Čehoslovaške, Čila, Francije, Indije, Irana, Italije, Jugoslavije, Kameruna, Kenije, Madžarske, Mongolije, Nemške demokratične republike, Poljske, Romunije, Sovjetske zveze, Sudana, Španije, Švedske, Švice, Tanzanije, Ugande, Zambije, Združene arabske republike in Zvezne republike Nemčije.

Jelen — svetovni prvak, 251,83 točke, uplenjen l. 1970 na Madžarskem

Srnjak — svetovni prvak, 228,68 točke, uplenjen l. 1965 na Madžarskem

Od berlinske razstave dalje so bile vse našete razstave pod pokroviteljstvom Mednarodnega lovskega sveta (CIC). Trofeje, ocenjene na eni izmed teh razstav, obdržijo svojo oceno tudi na vseh naslednjih razstavah.

Razvidno je torej, da je bila sicer po številu trofej in udeleženih državah berlinska razstava večja od budimpeštanske, vendar kvaliteta trofej v Budimpešti daleč prekaša trofeje v Berlinu. Ne samo glede vrhunskih trofej, saj so le-te daleč presegle vse berlinske prvake, razen gamsa, je tudi število zlatih medalj v Budimpešti preseglo berlinsko razstavo.

Število in kakovost trofej oz. število podeljenih zlatih, srebrnih in bronastih medalj na razstavi v Budimpešti je razvidno iz tabele:

Država	Zlata	Srebrna	Bronasta	Brez medalje	Skupaj
Anglija	26	7	4	3	40
Argentina	1	—	—	3	4
Avstrija	83	45	9	2	139
Belgija	10	9	4	4	27
Bolgarija	116	95	75	14	300
Čehoslovaška	301	12	—	—	313
Čile	3	2	—	—	5
Etiopija	17	2	3	3	25
Francija	39	15	10	7	71
Indija	3	1	—	1	5
Iran	71	32	19	7	129
Italija	1	—	—	—	1
Jugoslavija	356	47	3	—	406
Kamerun	—	1	1	—	2
Kenija	7	1	—	1	9
Madžarska	502	400	166	65	1133
Mongolija	103	95	38	39	275
NDR	146	78	8	1	233
Poljska	355	72	12	5	444
Romunija	499	5	1	4	509
Sovjetska zveza	321	149	50	44	564
Sudan	3	3	1	5	12
Španija	46	15	8	9	78
Švedska	57	—	—	1	58
Švica	54	77	100	23	254
Tanzanija	125	100	89	112	426
Uganda	4	—	—	—	4
ZRN	34	41	12	8	95
ZAR	—	1	—	2	3
Privatni razstavljalci	70	48	33	40	191
Skupaj	3353	1353	646	403	5755

Po številu zlatih medalj je Jugoslavija na tretjem mestu, za Madžarsko in Romunijo.

Za nas niso tako zanimive trofeje izvenevropske divjadi, zato se pomudimo le pri trofejah naše divjadi.

Na prvem mestu po zanimivosti je **jelen**. Nov svetovni prvak je madžarski jelen z rogovjem, oce-

Muflon — svetovni prvak, 238 točk, uplenjen l. 1961 v ZR Nemčiji

njenim z 251,83 točke. Uplenjen je bil leta 1970 (beri Lovca št. 4/1971, stran 112!).

Mere tega rogovja so naslednje:

dolžina desne veje	122,43 cm
dolžina leve veje	124,00 cm
dolžina desnega nadočnika	45,70 cm
dolžina levega nadočnika	45,70 cm
dolžina desnega srednjika	59,70 cm
dolžina levega srednjika	55,80 cm
obseg desne rože	28,60 cm
obseg leve rože	28,30 cm
obseg desne veje med nadočnikom in srednjikom	18,20 cm
obseg leve veje med nadočnikom in srednjikom	19,50 cm
obseg desne veje med srednjikom in krono	15,50 cm
obseg leve veje med srednjikom in krono	17,30 cm
teža	12,45 kg
število parožkov	23
razpon	82 cm
lepotne točke: barva	1,50 točke
grbičavost	1,25 točke
krona	10 točk
lednika	2 točki
konice parožkov	1,75 točke

Najmočnejši jeleni na razstavi so bili naslednji:

Vrstni red	Država	Leto uplenitve	Štev. točk
1.	Madžarska	1970	251,83
2.	Madžarska	1968	249,37
3.	Jugoslavija	1946	248,55
4.	Sovjetska zveza	1969	247,56
5.	Madžarska	1963	247,14
6.	Sovjetska zveza	1968	246,22
7.	Madžarska	1967	246,13
8.	Sovjetska zveza	1969	244,50
9.	Madžarska	1891	243,90
10.	Čile	1967	243,52

Naš stari svetovni prvak, rogovje jelena, ki ga je uplenil Dragoslav Stefanović v Kazuku leta 1946 in je bil svetovni prvak vseskozi od düsseldorfske razstave leta 1954, se je moral v Budimpešti umakniti

na tretje mesto in prepustiti prvo in drugo mesto rogovju madžarskih jelenov. Zanimivo je, da se med najmočnejšimi desetimi rogovji jelenov tokrat pojavljajo kar tri iz Sovjetske zveze. To da slutiti, da imajo tam še več močnih trofej in da je SZ, kar se tiče kvalitete trofej, dežela bodočnosti. Do pred kratkim namreč v Sovjetski zvezi še niso poznali kulta trofej in so ga začeli razvijati šele sedaj. Ko bodo imeli pregled nad trofejami — zagotavljajo, da bo to v kratkem — lahko pričakujemo presenetljive rezultate.

Jelenjemu rogovju so bile po posameznih državah medalje podeljene takole:

Država	Zlata	Srebrna	Bronasta	Brez medalje	Skupaj
Anglija	3	3	—	—	6
Argentina	1	—	—	—	1
Avstrija	9	12	—	—	21
Belgija	1	1	—	—	2
Bolgarija	39	34	17	—	90
Čehoslovaška	33	—	—	—	36
Čile	3	2	—	—	5
Francija	1	1	—	—	2
Iran	1	—	—	—	1
Jugoslavija	119	1	—	—	120
Madžarska	227	250	44	—	521
NDR	10	20	—	—	30
Poljska	55	7	—	—	62
Romunija	81	—	—	—	81
Sovjetska zveza	24	27	1	—	52
Španija	6	4	—	—	10
Švica	—	2	9	7	18
ZRN	4	14	—	—	18
Privatni razstavljalci	16	12	4	—	32
Skupaj	635	390	75	7	1107

Jugoslavija je torej po številu zlatih jelenjih medalj takoj za Madžarsko.

Naslednja divjad, ki nas zanima, je srnjad. Svetovni prvak je ostal madžarski **srnjak**, ocenjen z 228,68 točke že na mednarodni lovski razstavi v Novem Sadu.

Najmočnejša rogovja srnjakov na razstavi v Budimpešti so bila:

Vrstni red	Država	Leto uplenitve	Štev. točk
1.	Madžarska	1965	228,68
2.	Čehoslovaška	1938	201,70
3.	Poljska	1896	196,00
4.	Madžarska	1969	193,80
5.	Poljska	1967	192,28
6.	Madžarska	1966	190,05
7.	Romunija	1969	186,20
8.	Poljska	1933	184,30
9.	Madžarska	1971	184,15
10.	Madžarska	1969	184,05

Damjek — svetovni prvak, 217,25 točke, uplenjen l. 1970 na Madžarskem

Najboljše jugoslovansko srnjakovo rogovje s 183,15 točke, uplenitelj Djuro Višnjić, leta 1955 v Tounjskem Krpelu, je na 12. mestu.

Srnjačjemu rogovju so bile po posameznih državah medalje podeljene takole:

Država	Zlata	Srebrna	Bronasta	Brez medalje	Skupaj
Anglija	21	1	—	—	22
Avstrija	36	16	4	—	56
Belgija	8	7	1	—	16
Bolgarija	11	9	15	2	37
Čehoslovaška	70	3	—	—	73
Francija	4	—	—	3	7
Jugoslavija	98	3	—	—	101
Madžarska	225	249	46	3	523
NDR	49	33	—	—	82
Poljska	108	7	1	—	117
Romunija	83	—	—	2	85
Sovjetska zveza	10	7	1	—	18
Španija	1	2	2	5	10
Švedska	43	—	—	1	44
Švica	12	23	18	7	60
ZRN	6	13	3	—	22
Privatni razstavljalci	22	12	10	6	50
Skupaj	807	385	101	30	1323

Jugoslavija je bila po številu prejetih zlatih medalj za srnjačje rogovje torej na 3. mestu, za Madžarsko in Poljsko.

Madžari so dobili še enega svetovnega prvaka. **Damjeka**, uplenjenega l. 1970, 217,25 točke.

V rogovju damjekov absolutno vodijo Madžari, saj je med prvimi desetimi trofeji v Budimpešti samo ena (deveta) iz NDR, vse druge so madžarske.

Najboljše jugoslovansko damjekovo rogovje s 192,10 točke je bilo uvrščeno na 30. mesto. Damjeka je uplenil v Kunjevcih leta 1953 Josip Broz-Tito.

Damjekom so bile medalje po posameznih državah podeljene takole:

Država	Zlata	Srebrna	Bronasta	Brez medalje	Skupaj
Anglija	—	—	1	1	2
Bolgarija	3	5	1	—	9
Čehoslovaška	6	1	—	—	7
Jugoslavija	7	1	—	—	8
Madžarska	49	8	4	2	63
NDR	21	7	2	1	31
Poljska	—	—	1	1	2
Romunija	4	—	—	—	4
Španija	8	3	—	—	11
ZRN	11	—	—	—	11
Privatni razstavljalci	1	4	3	7	15
Skupaj	110	29	12	12	163

Kozorog — svetovni prvak, 227,90 točke, uplenjen l. 1970 v Avstriji

Novi svetovni rekord je dosegel tudi **alpski kozorog**, uplenjen v Avstriji leta 1970. Trofeja je ocenjena z 227,90 točke.

Drugi po vrsti je italijanski kozorog z rogovi, ocenjenimi z 207,00 točkami. Med naslednjimi osmimi najboljšimi trofeji se vrstijo kozorogi iz Avstrije in Švice. Najboljši jugoslovanski kozorogovi rogovi so bili v Budimpešti na 15. mestu. Kozoroga je uplenil leta 1941 na Begunjsčici Janez Skumavec. Trofeja je bila ocenjena s 183,70 točke.

Zal se je Italija na tej razstavi pojavila samo z enimi kozorogovimi rogovi. Če bi razstavili trofeje, ki jih premorejo s področja Gran Paradisa in Aoste, bi se vrstni red med najkakovostnejšimi trofeji prav gotovo spremenil v korist Italije.

Alpskim kozorogom so bile po posameznih državah medalje podeljene takole:

Država	Zlata	Srebrna	Bronasta	Brez medalje	Skupaj
Avstrija	13	—	—	—	13
Italija	1	—	—	—	1
Jugoslavija	6	—	—	—	6
Švica	14	2	—	—	16
ZRN	1	—	—	—	1
Privatni razstavljalci	—	2	1	—	3
Skupaj	35	4	1	—	40

Prvak je ostal **gams**, ocenjen že na berlinski razstavi leta 1937. To so romunski roglji, ocenjeni s 141,10 točke.

Najmočnejši roglji gamsov so bili naslednji:

Vrstni red	Država	Leto uplenitve	Stev. točk
1.	Romunija	1934	141,10
2.	Romunija	1934	135,60
3.	Švica	1941	134,60
4.	Romunija	1948	132,55
5.	Romunija	1968	127,70
6.	Avstrija	1932	126,73
7.	Avstrija	1922	126,30
8.	Švica	1962	126,15
9.	Romunija	1931	124,72
10.	Romunija	1969	123,83

Najmočnejši jugoslovanski gamsovi roglji s 122,22 točke so bili v Budimpešti na 14. mestu. Gamsa je uplenil Djuro Pucar na Prenju leta 1965.

Gamsom so bile po posameznih državah medalje podeljene takole:

Država	Zlata	Srebrna	Bronasta	Brez medalje	Skupaj
Avstrija	18	12	4	—	34
Bolgarija	—	2	4	—	6
Jugoslavija	36	40	2	—	78
Madžarska	—	—	—	1	1
Romunija	26	—	—	—	26
Švica	25	50	72	9	156
ZRN	1	1	5	5	12
Privatni razstavljalci	—	3	4	3	10
Skupaj	106	108	91	18	323

Po številu zlatih medalj za roglje gamsov je bila Jugoslavija v Budimpešti na prvem mestu, druga Romunija, tretja pa Švica.

Nov svetovni prvak so tudi **muflonovi** rogovi. To je trofeja iz ZRN, ocenjena z 238,00 točkami. Muflon je bil uplenjen leta 1961.

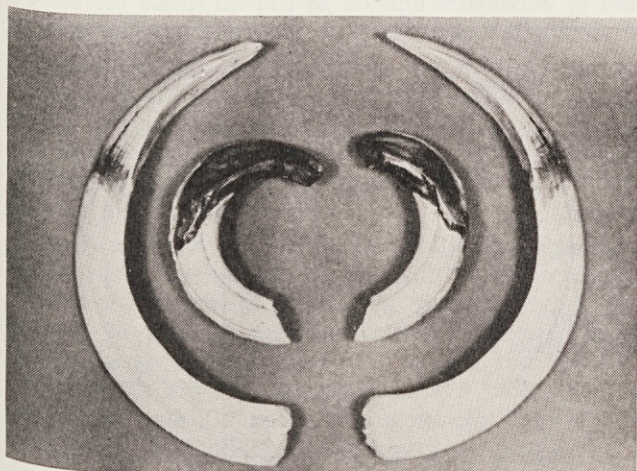
V muflonjih trofejah je nesporno najmočnejša Čehoslovaška. Razen prvaka so med prvimi desetimi samo čehoslovaške trofeje.

Najmočnejši jugoslovanski muflonovi rogovi z 219,90 točke so bili v Budimpešti na 18. mestu. Muflona je uplenil Mile Kotinić v Karadjordjevem leta 1965.

Muflonom so bile po državah medalje podeljene takole:

Država	Zlata	Srebrna	Bronasta	Brez medalje	Skupaj
Avstrija	7	4	—	—	11
Belgija	1	1	—	—	2
Bolgarija	—	1	1	—	2
Čehoslovaška	71	3	—	—	74
Iran	—	—	1	—	1
Jugoslavija	15	—	1	—	16
Madžarska	8	7	10	4	29
NDR	25	2	1	—	28
Španija	—	1	—	—	1
Švica	1	—	1	—	2
ZRN	9	1	—	—	10
Privatni razstavljalci	1	4	—	5	10
Skupaj	138	24	15	9	186

Merjaščevi čekani — svetovni prvak, 142,30 točke, uplenjen l. 1969 v Prokletijah, Jugoslavija

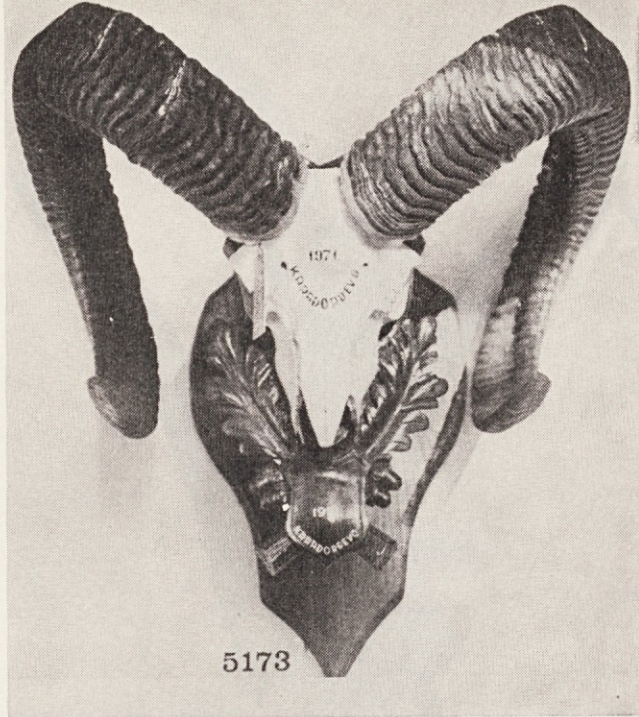
Gams — svetovni prvak, 141,10 točke, uplenjen l. 1934 v Romuniji

Po številu zlatih medalj, podeljenih muflonom, je Jugoslavija na 3. mestu za Čehoslovaško in Madžarsko.

Merjaščevi čekani iz Jugoslavije, ki so osvojili naslov svetovnega prvaka že na razstavi v Torinu, so ta naslov obdržali tudi v Budimpešti. Merjasca je uplenil Abaz Šabanoj v Prokletijah leta 1969. Trofeja je ocenjena s 142,30 točke.

Najmočnejši čekani merjascev na razstavi v Budimpešti so naslednji:

Vrstni red	Država	Leto uplenitve	Štev. točk
1.	Jugoslavija	1969	142,30
2.	Sovjetska zveza	1964	141,80
3.	Poljska	1967	140,85
4.	Poljska	1963	140,60
5.	Poljska	1956	139,75
6.	Romunija	1923	138,95
7.	Bolgarija	1969	137,95
8.	Romunija	1960	137,65
9.	Jugoslavija	1962	137,20
10.	Jugoslavija	1960	137,15

Muflon — zlata medalja, 214,75 točke, uplenjen l. 1971 v Karadjordjevem, Jugoslavija

Med najmočnejšimi čekani merjascev na razstavi je imela Jugoslavija kar tri: prve, devete in desete. Deveti so čekani iz Slovenije, uplenitelj pa je Edo Herman.

Čekanom merjascev so bile po posameznih državah medalje podeljene takole:

Država	Zlata	Srebrna	Bronasta	Brez medalje	Skupaj
Avstrija	—	1	1	2	4
Belgija	—	—	3	4	7
Bolgarija	21	18	27	6	72
Čehoslovaška	64	—	—	—	64
Iran	4	2	3	—	9
Jugoslavija	68	2	—	—	70
Madžarska	75	36	38	25	174
Mongolija	1	3	1	5	10
NDR	41	16	5	—	62
Poljska	165	31	—	—	196
Romunija	91	2	—	—	93
Sovjetska zveza	32	9	2	—	43
Španija	4	2	5	2	13
ZRN	2	7	4	2	15
Privatni razstavljalci	1	—	1	2	4
Skupaj	569	129	90	48	836

Jugoslavija je po številu prejetih medalj za čekane merjascev na 4. mestu, za Poljsko, Romunijo in Madžarsko.

Tudi kožu medveda, uplenjen leta 1969 v Romuniji, ocenjen s 398,55 točke, je novi svetovni prvak. Dolžina kožuha je 235,50 cm, širina 137 cm, skupni pribitek na lepoto pa je 23,5 %.

Najboljši kožuhi medvedov v Budimpešti so bili:

Vrstni red	Država	Leto uplenitve	Štev. točk
1.	Romunija	1969	398,55
2.	Romunija	1966	381,25
3.	Romunija	1971	379,34
4.	Romunija	1969	362,73
5.	Romunija	1959	356,66
6.	Romunija	1970	354,48
7.	Mongolija	1969	351,88
8.	Romunija	1969	345,11
9.	Jugoslavija	1957	340,90
10.	Jugoslavija	1967	335,87

Med vrhunskimi trofeji krepko vodi Romunija. Na 7. mestu je Mongolija, Jugoslavija pa na 9. in 10.

Za jugoslovanskega medveda na 9. mestu je v katalogu svetovne razstave v Budimpešti tiskovna napaka. Navedeno je, da ima 377,90 točke. Ta kožu je bil ocenjen na mednarodni razstavi v Firencah 1960. leta s 340,50 točke in je bila takratna ocena veljavna tudi v Budimpešti.

Medvedom so bile po posameznih državah medalje razdeljene takole:

Država	Zlata	Srebrna	Bronasta	Brez medalje	Skupaj
Jugoslavija	7	—	—	—	7
Mongolija	1	1	1	2	5
Romunija	18	1	—	—	19
Španija	—	—	—	1	1
Privatni razstavljalci	1	—	—	—	1
Skupaj	27	2	1	3	33

Katerim trofejam pripadajo medalje?

Tistim, ki imajo po mednarodni formuli za ocenjevanje trofej naslednje število točk:

Jelenje rogovje:

1. Nad 210 točk	I zlata medalja
2. od 190—209,9 točke	II srebrna medalja
3. od 170—189,9 točke	III bronasta medalja

Rogovje damjekov:

1. Nad 180 točk	I zlata medalja
2. od 175—179,9 točke	II srebrna medalja
3. od 165—174,9 točke	III bronasta medalja

Srnjačje rogovje:

1. Nad 130 točk	I zlata medalja
2. od 115—129,9 točke	II srebrna medalja
3. od 105—114,9 točke	III bronasta medalja

Gamsji roglji:

1. Nad 115 točk	I zlata medalja
2. od 109—114,9 točke	II srebrna medalja
3. od 103—108,9 točke	III bronasta medalja

Muflonji rogovi:

1. Nad 205 točk	I zlata medalja
2. od 195—204,9 točke	II srebrna medalja
3. od 185—194,9 točke	III bronasta medalja

Rogovi alpskega kozoroga:

1. Nad 165 točk	I zlata medalja
2. od 157—164,9 točke	II srebrna medalja
3. od 150—156,9 točke	III bronasta medalja

Čekani divjega merjasca:

1. Nad 120 točk	I zlata medalja
2. od 115—119,9 točke	II srebrna medalja
3. od 110—114,9 točke	III bronasta medalja

muflonje rogove nad 235 točk, merjaščeve čekane nad 135 točk in medvedje kožuhe nad 380 točk.

Grand Prix so prejele:

Avstrija	— 1 za rogove alpskega kozoroga,
Bolgarija	— 3 za rogovja jelenov, 2 za čekane merjascev,
Čehoslovaška	— 1 za jelenovo rogovje, 2 za rogovji srnjakov, 2 za rogove muflonov, 1 za merjaščeve čekane,
Čile	— 1 za jelenovo rogovje,
Italija	— 1 za rogove alpskega kozoroga,
Jugoslavija	— 4 za rogovja jelenov, 1 za srnjakovo rogovje, 3 za čekane merjascev,
NDR	— 1 za srnjakovo rogovje,
Madžarska	— 7 za rogovja jelenov, 8 za rogovja srnjakov, 5 za rogovja damjekov, 1 za merjaščeve čekane,
Poljska	— 2 za rogovji jelenov, 5 za rogovja srnjakov, 5 za čekane merjascev,
Romunija	— 1 za jelenovo rogovje, 2 za rogovji srnjakov, 3 za roglje gamsov, 5 za čekane merjascev, 2 za kožuha medvedov,
Sovjetska zveza	— 4 za rogovja jelenov, 1 za srnjakovo rogovje, 3 za čekane merjascev,
Švica	— 1 za srnjakovo rogovje, 1 za rogove alpskega kozoroga, 1 za gamsove roglje,
Švedska	— 2 za rogovji srnjakov.

Tudi trofeje iz Slovenije so na svetovni lovski razstavi v Budimpešti dobile veliko število medalj: za rogovje jelenov smo prejeli 3 zlate, za rogove kozorogov 6 zlatih, za rogovje srnjakov 20 zlatih in 2 srebrni, za roglje gamsov 24 zlatih, 19 srebrnih in 2 bronasti, za čekane merjascev 19 zlatih in 1 srebrno ter za kožuhe medvedov 3 zlate.

Merjaščevi čekani iz Slovenije s 137,20 točke so prejeli tudi nagrado Grand Prix.

Kaj lahko rečemo ob zaključku? Svetovna lovška razstava v Budimpešti nam je prikazala vrhunske trofeje iz vseh lovsko pomembnejših dežel. Za naše lovce kakor tudi za lovce iz drugih držav je bilo zanimivo videti gojitvene uspehe in jih primerjati z lastnimi. Razstavljene trofeje so bile vsekakor odraz gojitve divjadi v posameznih deželah.

Lahko s ponosom ugotovimo, da smo med boljšimi. Z vztrajnim delom, gojitvijo in selekcijo pa lahko dosežemo še več. Prepričan sem, da bomo to dokazali že na naslednji mednarodni lovski razstavi.

Po številu zlatih medalj za kožuhe medvedov je bila Jugoslavija na 2. mestu, prva pa Romunija.

Poleg omenjenih trofej je bilo na svetovni lovski razstavi v Budimpešti še nešteto drugih trofej, ki pa so za nas manj zanimive. To so rogovi, rogovja itd. raznih afriških in azijskih živali, številne lobanje medvedov, volkov, risov, divjih mačk kakor tudi kožuhi nekaterih živali.

Kriterij nagrajevanja trofej z medaljami je bil enak kot na vseh mednarodnih razstavah po Düsseldorfu. Novost v Budimpešti je bila, da so najboljše trofeje prejele še tako imenovano **veliko nagrado (Grand Prix)**. Te so bile podeljene za jelenje rogovje nad 240 točk, za srnjačje rogovje nad 175 točk, rogovje damjekov nad 210 točk, za rogove alpskega kozoroga nad 205 točk, gamsje roglje nad 130 točk,

Napotki za gojitev gamsov

Članki o gojitvi gamsov so v letih 1967-68-69 napolnili mnogo strani našega glasila. Da bi tako imenovana »gamsja pravda« pripomogla k uspešnejši gojitvi te divjadi, je izvršni odbor LZS poveril gospodarski komisiji sklicanje poseb-

nega posvetovanja, ki je bilo 17. oktobra 1970. Udeležili so se ga znani pisci o gamsih in še nekateri drugi poznavalci te divjadi: Franc Bittner, Rado Cajnko, Janez Čop, ing. Milan Dečko, Ivan Fabjan, Miloš Kelih, Artur Knežau-

rek, Slavko Kovač, Mirko Lamprecht, ing. Vitomir Mikuletič, Bogdan Sežun, Ljuban Zadnik. Posvet je vodil ing. Vitomir Mikuletič.

Na tem sestanku so bili doseženi določeni rezultati, vendar so nekatera vprašanja ostala še odprta. Razčistila jih je gospodarska komisija na svoji seji 4. okt. 1971 in jih kot napotke objavljamo:

1. Cilj gojitve gamsov mora biti enak cilju gojitve druge divjadi, to je, da moramo gojiti biotopu ustrezen, zdrav in trofejno močan stalež gamsov, s primerno strukturo starostnih razredov.
2. Spolno razmerje naj bi bilo v alpskih predelih 1 : 1,5 do 1,7, v drugih predelih pa 1 : 1,2 v korist koz. Večje razmerje v korist koza je v alpskih predelih utemeljeno z večjimi izgubami prirastka in je zato potrebna večja reprodukcijska baza.
3. Kategorizacija gamsov naj bo eno od meril starostne strukture.

S posvetovanja o gamsih 17. 10. 1970: (z leve) predsedujoči ing. V. Mikuletič, I. Fabjan, M. Kelih, F. Bittner, A. Knežaurek in (zadnji) M. Lamprecht

S. Kovač, ing. M. Dečko, J. Čop, R. Cajnko

Ostanejo 4 kategorije I a, I b, II a in II b.

4. Kvalitetna razreda a in b ločimo po moči rogljev in deloma po telesni konstituciji.

5. Na gamsjih rogljih nastanejo obročki pred vsakim dovršenim letom (npr. gams dobi tretji obroček pred dopolnjenim tretjim letom). To je treba upoštevati pri delitvi gamsov na skupini I in II.

6. Kategorizacija:

a) kozel: I a kozel je v 5. letu do vključno 9. leta starosti, ima primerno visoke, razkročene in debele roglje. I b kozel je iste starosti kakor I a, roglje pa ima slabo

nastavljene, šibke in pod poprečjem. Kozel I a preide v kategorijo I b v desetem letu starosti.

II a kozel je do dopolnjenega 4. leta, ima primerno visoke, razkrene in debele roglje ter ima vse zasnove za kategorijo I a.

II b kozel je iste starosti kakor II a, ima pa tanke, ozko nastavljene in na splošno šibke roglje, pod poprečjem.

b) koza: I a koza je v 5. do vključno 11. letu starosti, ki ima primerno visoke, močne in razkrene roglje.

I b koza je iste starosti kakor I a, roglji pa so slabi, pod poprečjem. Koza I a preide v kategorijo I b v dvanajstem letu starosti.

II a koza je do dopolnjenega 4. leta, ima primerno razvite in razkrene roglje ter ima vse zasnove za kategorijo I a.

II b koza je iste starosti kakor II a, ima pa slabe in podpoprečno razvite roglje.

7. Mladiči obeh spolov do enega leta starosti načelno ne pridejo v poštev za odstrel, enako tudi ne gamsi (kozli in koze) v drugem letu starosti. V obeh primerih je izjema sanitarni odstrel.

8. Med gamsi (kozli in koze) v tretjem in četrtem letu starosti odstrelujemo samo kvaliteto b. Med kozami vseh starosti odstrelujemo slabotnejše (kvaliteta b) ter nevodeče.

9. V odstrelne načrte zajemamo 8—12 % pomladanskega staleža. Notranja razdelitev načrta po spolih in kategorijah je odvisna od kakovosti in strukture staleža. To je nujno predvsem zaradi sedanjega neprimerne spolnega razmerja v korist koza.

10. Zlasti odločno je treba preprečevati odstrel II a kozlov. Mnenje, da je odstrel gamsa-kozla lovsko več vreden kakor gamsa-koze, je treba spremeniti in trofeji koze dati enakovredno mesto.

Za nepravilne odstrelne gamsov naj se uvedejo sankcije.

Foto ing. B. Galjot: V Karavankah

Pri lovskih izpitih je potrebno gamsu dati večji poudarek, posebno za lovce iz gamsjih lovišč.

* * *

Gamsja lovišča niso enako ustrezna in so življenjski pogoji te divjadi tudi na razmeroma majhnem slovenskem prostoru precej različni (npr. Julijske Alpe s hudimi, dolgimi zimami — Nanos s kratkimi, blagimi zimami ipd.). Lovske organizacije, ki imajo v loviščih enake ali podobne po-

goje za gamse, naj na osnovi teh napotkov izdelajo skupna podrobnejša navodila, upoštevajoč spolno razmerje, poprečno moč trofej ter telesno težo divjadi.

Gospodarska komisija LZS bo nadaljevala s strokovnim delom pri gojitvi gamsov v sodelovanju s področnimi LZ, gojitvenimi lovišči in posameznimi strokovnjaki ter bo vzporedno z novimi dognanji navodila o gojitvi gamsov izpopolnjevala.

Gospodarska komisija LZS

O brejosti gamsjih koz

S. Valentinčič

O vprašanju, ki ga načenjam, je bilo izrečenih že obilo mnenj in mišljenj. Toda nekateri lastni »mišlim« izražajo z »vem«. Stvarnost pa je ena sama. Tudi literature je o tem malo in še ta ni izčrpna, včasih je tudi neenotna. Tako npr. M. Knežević v svoji monografiji o gamsih (Divokoza, 1938) piše: »O dozorelosti koze za parjenje so mnenja deljena. Graschey, Lorey in Fuschelberger pravijo, da je v tretjem letu starosti sposobna za razplod. Hauber pravi, da je v četrtem letu, Brehm pa, da je koza v tretjem letu dorasla in sposobna za parjenje. Vidi se, da to vprašanje še ni zadosti razčiščeno... Med lovci vlada mišljenje, da je koza v tretjem letu za razplod sposobna, da pa navadno izvrže... To mišljenje bi bilo treba preveriti, ker za take predpostavke do danes ni pravih dokazov.« Tako dober poznavalec gamsov M. Knežević.

Iz istih razlogov se je Inštitut za zoohigieno in patologijo divjih živali v Ljubljani lotil raziskav o razmnoževanju gamsa v Sloveniji. Začeli smo v Julijskih Alpah. Naš program je proučevati kozla in kozo, razne njune notranje in zunanje manifestacije, ki imajo vlogo pri razmnoževanju. Sedaj želim lovsko javnost obvestiti le o eni zadevi s tega obširnega področja — o brejosti koz.

V 4 letih, od 1967 do 1971, smo s pomočjo lovcev zbrali v mesecih januar, februar, marec, september, oktober, november, december primarne spolne organe (maternica z jajčniki) 76 koz. Pri našem delu smo se najprej dogovorili za sodelovanje z zavodom »Triglav« Bled. Prvi dve leti je ta zavod naše delo tudi finančno podpiral, vsa 4 leta pa so njegovi uslužbenci zbirali potrebni material. Tudi na tem mestu jim izrekam zaslužen priznanje in zahvalo ter prosim za sodelovanje tudi v bodoče. Delo bo namreč treba nadaljevati še več let in analizirati še mnogo

večje število gamsov kot doslej. V preteklem lovskem letu se je na našo prošnjo tudi LD Kranjska gora vključila v akcijo z zbiranjem materiala. Tudi njej naša iskrena zahvala!

Koze po starosti	Število koz v skupini	Breje	Nebreje	Odstotek brejosti
Dveletne	3	1	2	33
Triletna	6	2	4	33
Srednje stare (4 do 10 let)	28	25	3	89
Stare (11 do 24 let)	28	22	6	78
Skupaj	65	50	15	77

Pri 29 kozah smo brejost ugotovili po tem, da smo v maternici našli že s prostim očesom viden plod (pri ostalih 21 pa po rumenem telescu na jajčniku). Pri teh 29 kozah smo našli 29 plodov, torej nikoli dvojčkov — četudi smo pri njih na jajčnikih našli 32 rumenih telesc in je bilo torej možno, da bi 3 koze lahko nosile dvojčke. Vendar jih niso.

Viden plod smo našli samo pri dveh (od 20) v novembru uplenjenih kozah, v decembru pa pri 20 (od 32). Poprečna velikost plodu je bila: decembra okrog 3 cm, januarja 15, februarja 25 in marca 44 cm. Torej je nagel razvoj plodu prav v najtežjih zimskih mesecih (januar—marec).

Breja koza v tretjem letu starosti je bila uplenjena 25. februarja. Njen plod je bil že velik (19,4 cm). Torej ni kazalo, da bi zvrгла. Samo pri 9 plodovih smo lahko že ugotovili spol: 5 samčkov, 4 samičke. Glede naših ugotovitev pa moram dati določena pojasnila, kajti šele potem bo možen zaključek.

Iz lovišč smo namreč prejemale pretežno material (maternice, jajčnike in drugo) tistih koz, ki so bile uplenjene iz gojitvenih razlogov. Predvsem so bile to tako

Brejost smo presojali samo od 1. novembra dalje, teh koz je 65. Razdelili smo jih v štiri skupine (glej spodaj) in brejost določali po najdenem plodu v maternici in po rumenih telescih na jajčnikih.

imenovane »jalovke«, koze, ki niso vodile mladiča, dalje ostarele in končno bolne koze. To nam povedo tudi podatki o proučevanih živalih: med 54 kozami (stare 3 leta ali več) iz let 1967, 1968 in 1969 (v letu 1970 je bilo verjetno podobno) jih je le 5 vodilo mladiča, 49 pa ne — lovci so jih zato imeli za »jalovke«. Podatki dalje povedo, da je bilo bolnih 8 koz (najpogostejše zajedavci v pljučih), 6 vidno mršavih in 4 slepe (kužna gamsja slepota). Vidi se torej, da nismo imeli na razpolago poprečnega materiala (normalno zdravih koz, med njimi polovico vodnic in polovico brez mladičev), ampak smo pri zbranem materialu imeli dva odklona od poprečja: koze brez mladičev in koze z znaki obolevnosti.

Želeli smo dobiti poprečen material, vendar je po eni strani zelo težko prepričati lovce, da bi streljali vodnice, po drugi strani pa kljub prizadevanjem nismo od nikoder mogli dobiti denarnih sredstev, da bi plačali odstrel vodnic v raziskovalne namene.

Iz naših dosedanjih raziskav o razmnoževanju gamsov in posebej brejosti koz na omenjenem območju lahko napravimo zaključke:

1. Določen odstotek gamskih koz, ki spomladi dopolnijo 2 leti starosti, se v jeseni normalno in uspešno pari.

2. Odstotek brejih mladih koz, tj. dve- in triletnih (žal nismo mogli dobiti nobene enoletne), ki smo jih raziskali 9, je občutno nižji od odstotka brejih starejših koz; v naših primerih je bila vsaka tretja mlada koza breja.

3. Srednje stare koze (4 do 10 let) in pa starejše (11 let in več) so breje v velikem odstotku (90 % oziroma 78 %). Štiri koze 16 do 18 let so bile tudi breje, 20 do 24 let stari kozi pa ne. Pri vseh kozah je važno dejstvo, da je bil odstrel teh koz gojitveni; lovci so torej imeli namen izločiti po njihovi presoji s stališča gojitve neustrezne samice, ki bodisi ne vodijo mladiča (»jalovke«) in stare koze. Če sedaj vzamemo v poštev točki 2 in 3, lahko napravimo za lovsko gospodarjenje z gamsi važen zaključek:

4. Iz gojitvenih razlogov —

a) Ni pravilno absolutno varčevati pri mladih kozah, ampak je tudi te delno treba zajeti v odstrelni načrt, zato da ni treba ves odstrel vreči na koze srednjih let in stare koze, ki dajajo večji prirastek.

b) Ni pravilno odstreljevati samo stare koze, saj te dajajo mladiče do pozne starosti in to v večjem odstotku kot mlade ter so najbrž tudi boljše vodnice.

c) Ni pravilno odstrelni načrt in sam odstrel usmeriti pretežno ali zgolj na tako imenovane »jalovke«, to je koze, ki ne vodijo mladičev, na drugi strani pa absolutno varčevati pri vodnicah. Za naše nadaljnje raziskovanje bomo skušali upleniti več koz-vodnic. Morda se bo pokazalo, da bodo breje v manjšem odstotku kot koze brez mladičev. Predpostavljam namreč možnost, da koze ne dajajo mladiča vsako leto, oz. da se tiste, ki vodijo mladiča, v istem letu ne pari. Naglašam, da je to

moja predpostavka, ki jo bomo pač v naslednjih letih pojasnili. A dejstvo je, da »jalovke« ne zaslužijo tega imena, niti takega odnosa, kot se kaže, saj so skoraj vse breje.

č) Naše raziskave so pokazale, da bi bili pri 5 kozah od 65 brejih možni dvojčki. Ta možnost se je

kazala v številu iz jajčnikov izločenih jajčec, vendar dejansko v nobenem primeru nismo opazili brejosti z dvojčki. Glede na to, da so v lovišču večkrat koze z 2 mladičema, je verjetno, da je eden posvojenček, kozlič brez matere, ki ga je prevzela druga vodeča in mlečna koza.

Foto J. Klavora: V prsku

Kljunač

(*Scolopax rusticola*)

Marijan Koritnik

Rjastorjavi dolgokljuni ptič je gost mehkih tal naših gozdov, ko v oktobru in novembru potuje iz daljnih severnih močvirij na jug in se v marcu zopet vrača v svoj rodni kraj. Z mrakom in nočjo pride, z mrakom in temo tajinstveno zgine, kakor je tudi življenje tega selivca polno manjših in večjih razjasnjenih in nerazjasnjenih pojavov.

Lovci ga pričakujemo v jeseni, še bolj spomladi, ko žvrgolenje ptic oživlja naravo, ki se prebuja iz zimskega spanja. Tolikrat opisan je še vedno zanimiv za ptičeslovce in ljubitelje narave. Kakor da se

je po barvi zlil z gozdnimi tlemi, na katerih živi, da ga je težko opaziti. Redko kak lovec ugleda kljunača na tleh, ko miruje. Zaradi dovršene varovalne barve ga izdajo kvečjemu črnopasasta repna peresa s svetlimi obrobki. To pride še bolj do izraza pri parjenju, ko samec visoko vzdigne peruti in repna peresa razširi v pahljačo. To pa bolj natanko zapaža le izostreno lovčevsko oko. Po velikosti le malo zaostaja za poljsko jerebico, njegova telesna zgradba je funkcionalna in ustreza svojemu namenu. Dolg šilast kljun, ki ga globoko zabada v vlažno zem-

ljo, ima na koncu občutljivo mehko kožico z živčevjem, s katero tiplje in okuša hrano, ki jo išče. Oči so velike, okrogle (nočna ptica), pomaknjene nazaj in navzgor. Zato kljunač lahko opazuje okolico tudi, ko ima kljun globoko zaboden v tla. Sprednji konec zgornjega kljuna se more sam zase odpirati, če je treba. Nozdrvi so blizu kljunovega korena. Samca je v naravi težko ločiti od samice. Na spomladanskem preletu v paru pa je drugi samec, ki spremlja samico. S kljunačevim selitvenim preletom se strokovnjaki ptičeslovci in lovci bavijo že zdavna, sedaj največ z

Foto C. Pogačar: Na kljunače ob preletu

obročkanjem, kakor vseh ptic-selivk. Znanstveniki menijo, da selivke določajo smer leta po silnicah magnetnega polja, ki obkrožajo zemljo. Opazovanja zadnji čas pa so to hipotezo omajala. Najverjetneje je glavni kažipot svetloba. Za raziskavo selitve mnogo kljunačev obročkajo zlasti v Angliji, kjer so kljunači zaradi blagega podnebja tudi stalne ptice in se manj selijo. Iz zahodnih predelov Skandinavije lete kljunači v Anglijo celo prezimovat. Iz Danske in južne Švedske potujejo prek Zahodne Nemčije, Francije in Portugalske, drugi kljunači iz vzhodne Evrope se sele prek naše države, ali na jugozahod prek Jadrana ali Italije do Sicilije oziroma Severne Afrike. V južnem delu Balkana ostajajo tudi prek zime.

Mnogo manj je preiskana vrnitev kljunačev, ker je obročkanje odraslih teže izvedljivo v zimovališčih kakor doma mladih. Dognali so, da nekateri kljunači iz istega gnezda prezimujejo v zelo oddaljenih krajih drug od drugega. Iz tega bi sklepali, da se ne držijo stalne selitvene smeri.

Ko se spomladi vračajo naravnost proti domu, preletijo tudi visoke gore, kakor so Alpe in Karpati. Čas selitve je odvisen od vremenskih razmer. Lahko ugotovljamo z lastnimi opazovanji, da nekaj let potujejo v že določenih smereh, znanih kot »kljunačje ceste«. Ob nagli spremembi vremena pa uberejo drugo pot: ali čez podonavske ravnine ob rekah ali prek Istre.

Parjenje kljunačev se prične zgodaj spomladi, med vračanjem v gnezdišča, kamor nekatere samice prilete že z zreliimi jajci. Takrat jih vidimo v večernem ali jutranjem somraku v svatovskem letu, ko se samec oglašja z značilnim kvoranjem in s piskajočim pificanjem. Prvi kljunači, ki preletijo naše kraje, so po večini nekoliko manjši in temnejše barve. To si razlagamo tako, da so ti iz severnejših krajev, ki gnezdiijo v iglastih gozdih

Skandinavije in evropske Rusije, medtem ko so drugi za spoznanje večji in svetlejše barve ter gnezdiijo v listnatih gozdih srednje Evrope. Ta razlika nastaja iz njihovega biotopa (življenjskega okolja). Ni pa to dvojje vrst kljunačev, kakor so svoj čas domnevali.

Ob določenem času preletajo samci kraje, kjer se zadržujejo samice ter se jim oglašajo s kvoranjem in pificanjem, samice pa vabijo s pificanjem. Pri iskanju samic samci iste kraje tudi po večkrat preletijo, kar daje videz, da je kljunačev več kakor v resnici. To iskanje in preleti pa niso selitveni let, ki je le ponoči. Če se samec na vabljenje samice spusti k njej na tla, začne okoli nje plesati z odprtim kljunom, z visoko dvignjenim, v pahljačo razpetim repom in k tlom povešenimi peruti. Pri tem se nekam drugače, čudno oglašja. Parjenje se nekajkrat ponovi, vendar par ne ostane dolgo skupaj. Znano je, da se samci za gnezdo in zarod ne menijo.

Če samec na preletu sreča samico, jo skuša na vse načine prisiliti, da se spusti na tla. Tedaj pokažeta ptici vse svoje umetnije letenja. Podoben prizor nudita tudi samca, če se srečata med letom ali če oba zasledujeta samico.

Gnezdenje je na tleh v skromni jamici, kjer samica znese navadno štiri jajca 4,5 cm dolga, belo rjave barve z nekaj temnimi pegami. Po 22 dneh se izvale mladiči in navadno še isti dan zapuste gnezdo. Razvijajo se nenavadno hitro, tako da se po 5—6 tednih osamosvoje. Samica izredno trdno sedi na gnezdu in ga zapušča dvakrat dnevno. Med valjenjem samica ne oddaja daha; tako je z gnezdom varna pred nosom zalezovalcev. Če sluti nevarnost za zarod, prenese mlade v kljunu ali med nogami. Zalezovalce skuša premotiti s pretvarjanjem, kakor da je ranjena, da tako odvrne nevarnost od zaroda. Kljunači gnezdiijo navadno dvakrat na leto, tako da se svatovski

let ponavlja v juniju ali juliju. Njihova prehrana so črvi, deževniki, polžki, hrošči in njih ličinke. Jedo tudi rastlinsko hrano kakor bezgove jagode, borovnice, brusnice. Pri lovu na črve in deževnike kljunači na nenavaden način trdo stopicajo po tleh, da vznemirijo črve. Ti se začno gibati in pri tem pridejo v luknjice, ki jih je prej v tla naredil kljunač s svojim bodežem. S sprednjim gibljivim delom kljuna luknjico razširi in črva kakor s pinceto izvleče. Teh luknjic je na ugodnih mestih, zlasti pa na kravjekih, kar na gosto, ker je v njih mnogo hroščev in njihovih ličink.

Kljunač ima mnogo zalezovalcev, vse vrste ujed od sokola selca do kragulja in skobca ter dlakarjev od lisice do podlasice.

Ker tudi število kljunačev pojema, naj bi se lovci omejili pri odstrelu le na samce, to je na kljunače, ki kvorajo. Če jih leti dvojje ali troje drug za drugim, ne streljajmo na prvega, ker je to navadno samica. H kljunačem spadajo še kozica ali bekasina, čoketa in grbež, ki so vsi manjši od velikega kljunača. Kljunači izjemno gnezdiijo tudi pri nas, zlasti če jih k temu prisilijo vremenske razmere, saj se večkrat najdejo njihova gnezda in mladiči. Kljunač s svojim tajinstvenim življenjem in zanimivo pojavo je še vedno predmet raziskovanja svetovnih ornitologov (ptičeslovcev).

Za kunami

Dr. Hinko Dolenc

To so odlomki iz spisa »O gozdu in nekaterih njegovih ljudeh«, iz knjižice dr. Hinka Dolenca »Izbrani spisi«, ki jo je leta 1921 izdala Zveza kulturnih društev, založila pa Tiškovna zadruga v Ljubljani. Značilen za tisti čas je njegov jezik. Poleg tega spisa sta v knjižici še dva zapisa: Spomini na Cerkljansko jezero in Črtice o burji. Knjižica ni ilustrirana, sliko za našo revijo pa je prispeval lovcom dobro znani fotograf, akademski slikar Peter Adamič.

Dr. Hinko Dolenc je bil rojen leta 1838 v Razdrtem pri Postojni, umrl pa je leta 1908. Dolga leta je služboval kot sodnik v Ložu, bil pa je tudi navdušen lovec.

Gozd vedno govori,
pozimi
in kadar zeleni.

Gozdarjem, katerim je treba žilave vztrajnosti in junaške kreposti, je prištevati kunarje. Že za Valvasorja je slovela naša dežela zaradi obilnosti in kakovosti kožu-hovine. Na ljubljanske semnje o sv. Pavlu, januarja meseca, so dohajali kupovalci kož iz daljnih krajev in celo iz severne Nemčije. Že takrat, v dobi Valvasorjevi, je imela koža kune zlatice vrednost manjše krave in celo postava je določevala stanove, katerim je bilo dovoljeno s to kožu-hovino se ponašati. Leta 1873 so plačevali nabiralci kožu-hovine na licu mesta kožo zlatenke s petnajstimi goldinarji. Ni torej čuda, da so ljudje ob gozdu in v zimskem času od nekdanj zasledovali živali, ki dajo kožu-hovino, in da se pečajo s tem še dandanes. Tudi lisica, jazbec, posebno vidra, dihur in polh dajo dober zaslužek, ko pridejo v past in pest. Ali prva je kuna, za katero so se izvežbali v naših gozdih pravi strokovnjaki. Kunar je vsak bolj ali manj tudi lovec na drugo zver in do malega zna vsak rabiti tudi puško — s pravico ali brez nje, tega ne bom preudarjal; jaz nisem nikoli nobenega vprašal, ima li orožni list ali privoljenje za lov. Kakor hitro smo stopili v

gozd, smo bili tovariši, »doma pa vsak svoj gospod«. Poznal sem ljudi, ki so na jesen premišljevali, bi li šli čez zimo na Hrvaško za zaslužkom kot drvarji, ali bi ostali doma in se pečali s kunjim lovom. Ako je zima ugodna in ima kožu-hovina dobro ceno, je tudi doma dober zaslužek. Ugodna je pa zima takrat, kadar pogostoma zapada sneg, pa ne predebel, ker to daje sled in ne prehude hoje. Vztrajen pešec pa mora biti kunar in snega in mraza se ne sme zbat.

Kun je dvoje vrste: so belice in zlatice. Prva je bolj znana, ker se nahaja povsod po naši deželi in celo po poslopjih se ugnezdi, ali jih pa obišče pozimi. Zlatica je pa gozdna žival. Kjer ni debelega, širnega in skalovitega gozda, tam ni zlatice. Ona rabi velik hlev, kakor pravi svet, in ji ni nič za to, ako preišče eno noč tudi več stotin oralov gozda. Belica ima belosivkasto podlanko in črnikasto reso, na vratu pod glavico pa snežnobelo liso. Zlatica pa ima zlatorjavkasto podlanko, bolj rjavo nego črno reso, na vratu pod glavico pa krasno, bolj ali manj rumeno liso, ki se v resnici žari kot zlato in ji daje ime zlatica. Imenujejo jo tudi žlahtnico, ker je nje kožica, čeprav manjša od beličine, vedno precej dražja. Tudi bolj vitka je zlatica od belice in po drevju je bolj poskočna kakor veverica, kateri je največji strah, ker njena gnezda ji dostikrat služijo za posteljo, nje život pa največ za hrano. Brehm pripoveduje, da je prešinjajoče gledati, kako veverica bega z drevesa na drevo pred zasledujočo jo zlatico, kako s trepetajočim glasom oznanjuje svoj smrtni strah, da se upehana vrže kar z vrha drevesa do tal, da bi si otela življenje, da pa zlatici le redkokdaj uide, ko jo je zasledila. Jaz to Brehmu verjamem, ker sem se sam prepričal, da je veverica, koder prehaja zlatica, zelo redka, in po mojem mnenju so ta, polh in miši zlatici glavni živež. Zakaj, to že povem.

Belica ne hodi rada po drevju, največ se umakne na drevo le, ko ji preti nevarnost, npr. pred psom. Veverico, miši in polha pa zasleduje tudi ona, pobira pa tudi sadje in pri poslopju je tudi kuretini zelo nevarna.

Kune se lovijo v pasti in z zasledovanjem. Za pasti služijo železa, takozvani ključi, in pa kladice. Železa in kladice se pokladajo po skalovju in po gozdu, koder ima kuna navado prehajati. Za vabo se najraje stavi perutnina. Ključ je stava od tal iz dveh pripognjenih dreves, ki skup stisneta, kadar žival poprime za vado. Kladica je za kuno najbolj navadna stava in obstoji iz več kosov lepo obdelanega lesa. Sredi stave se dene vada.

Pravi lov se prične šele potem, ko zapade prvi sneg. Sled živali kaže lovcu, kod prehaja in kam je torej najprimerneje postaviti. Sled je pa tudi kažipot za lov po zasledovanju. Ta lov pravzaprav vzbuja strast v naših gozdarjih, ki se pečajo z njim, da jim ni prestajati doma, ko se navadni ljudje stiskajo le bolj za peč. Sneg in sled ovadita vse. Niti ganiti se ne sme žival, da bi pravi gozdar ne vedel kam za njo. Nikar ne mislite, da je to kar tako samo ob sebi in da more vsak, ki ima zdrave oči, kar tako za živaljo kakor za črto na papirju! Žival prehaja semtertja in večkrat skriža svojo pot. Zahaja tudi po goščavi in po grdem svetu, kuna posebno še iztika po votlinah, po katerih večkrat preide daljno pot in stopi na dan na precej oddaljenem mestu. Zlatica lazi tudi po drevju in pride do tal po daljšem presledku.

Pa kaj bom o tem govoril! Kdor je količkaj po snegu hodil za živaljo, je izkušal, da je še zajca, ki se tako značilno loči s svojim sledom od drugih živali, težavno doslediti in določiti, od katere kljuke je šel na lož. Pravi kunar pa ve ločiti večerni in jutranji sled, bodisi v prhkem, bodisi v južnem

In višje gori proti Škodovniku so presledili lovci drugo kuno, jo po kratkem krogu dognali in še dopoldne je bila že v saku

snegu. Celo sled zlatice loči od sleda belice. Dehor ali veverica ga ne smeta nikdar zmotiti.

Kunar se odpravi v gozd, kakor hitro zapade sneg. Najugodnejši sled daje sneg, ki zapade z burjo, kajti ta sneg ne obvisi na drevju in je prhak. Da ga zapade pedenj visoko in na zmrzla tla, potem je prava ura za gozdarja lovca. Ljudje, ki se spoznajo, odhajajo pri prvem vidu od doma. Navadno ima vsak sekuro, malho ali torbico ob strani, v njej pa železa ali sak, ogenj pa kaj za pod zob. Družijo se po trije, tudi štirje in eden med njimi nese tudi puško s seboj. Puškar odhaja iz vasi po vrtilih in za hišami in najrajši še pred dnem. Kjer se neha polje in se prično pašniki in potem gozd, tam je na gotovem mestu sestanek. Potem se lovci razidejo, še prej se pa domenijo za mesto, kjer se zopet snidejo. Eden gre navadno ravno pot, drugi po straneh naokrog in na novem sestanku si dopovedo, kaj so presledili. Ako je kunji sled v obhojenem svetu, potem se prične razgovor, v kateri kraj je držal sled. Ako sled ne drži iz obhojenega sveta, potem se ve, da je v krogu, in prične se žival »krajdati«. Te besede si jaz nisem mogel prav

raztolmačiti. Pomeni le toliko, kakor žival v kraj deti, ali črez, da je v krajdi, t. j. v krogu, ki je s kredo zaznamovan? Ko je žival naposled vendar že dosledena in okrajdana, potem se prične lov. Kjer se prične sled mešati in križati, tam se navadno ugiblje, da si je kuna že iskala postelje. Lovci gledajo pogostoma na košate smreke in hoje, ko ne bi zagledali kakega veveričnega gnezda. Če ni po sledu očividno, da je žival šla na drevo, potem se na deblo le potolče, in ako je kuna v gnezdu, hitro skoči iz njega in se pomakne proti vrhu med veje in lovec ji nameri s puško in jo sklati z drevesa. Ako pa sled pelje naravnost na drevo, na katerem je gnezdo, potem se ustrelji kar gnezdo in kuna se prekucne iz njega, če ni ranjena prav do smrti, sicer pa obtiči kar v gnezdu, ki je treba potem do njega splezati in jo dobiti.

Tudi ena kuna zaleže za dober zaslužek in pot. Dolga in mučna je pa pot proti domu, ako je bil trud brezuspešen. Toda lovec, ki ima ženo in družino doma, ta še ni prestal vseh nezgod slabega lovskega dneva. Žena, ki se suče po veži, ki je obenem kuhinja, že na prvi pogled ukrene pravo istino,

da je bil zaman celodnevni trud. Mesto dobrega večera ga pozdravijo besede: »Ves dan prehajaš, jaz pa se naj ubijam sama doma z otroki, pa naj opravljam še živino. Čas bi bilo, da bi se spame-toval!« Utrujenec čuti pikrost besed, ali ni mu, da bi odgovarjal. Stopi v sobo, v kateri sede otroci okrog štirioglate mize. Čuli so materino besedovanje in starejši že vedo, kaj pomeni. Tiho se odmaknejo od mize, da naredijo očetu prostor. Ali najmlajši se oglasi izza peči in vpraša zvedavo: »Oče, kaj ste prinesli?« — »Kaj ti bom nosil, spat pojdi!« odgovori oče, ki je vrgel malho raz sebe.

Ali že ob petih zjutraj potrka nekdo na okno in zakliče Janeza: »Ravno toliko snega je zapadlo, da je včerajšnji sled pokril. Pri Hlepovih v Danah te čakam.« Kaj pomaga, da se mati z vso silo odrežejo: »Le pojdi, kamor hočeš, naš ima doma delo!« »Nikamor ne pojdeš!« mati še enkrat zagrozi, potem se pa obrnejo proti zidu, ker dobro vedo, da očeta ne ustavi nobena sila, ako je Karu zvaibilec. Karu je bil orjak. Ob svojem času je služil za dragonca. Dasi posestnik in gospodar in že črez šestdeset let star, je bil še zmerom

fant. Sestro je imel pri sebi za gospodinjo, in kakor hitro je jeni pospravil polje in nekoliko nastila pripravil k hiši, je jel pohajati po gozdu za polhi, ako je bilo leto za to. Brž ko je zapadel sneg, je pa hodil okoli stav in za sledom, s puško in brez puške. Nihče bi ne bil prisodil Karutu šestdesetih let. Lase je imel črne ko gavran, kar izpreminjali so se, zobe pa tako lepe, bele in enakomerne, da takih ne prej ne slej nisem nikdar videl. Oči so bile temne in žive, in kadar je Karu pripovedoval, se ga nisem mogel nagledati in naslišati. Karu je vselej govoril resnico in ni bil gostobeseden. Sam pri sebi sem ga obsodil za potomca Uskokov. Nekega dne v zimskem času je bilo snega že obilo in še je medlo. Šel sem za vodo na race. Utrujen in upehan sem dospel do Dan, vasi, pri kateri voda, ki se pretaka po Loški dolini, ponicuje v zemljo. Prav dobro mi je delo, ko sem pri mlinu stopil zopet na trda tla in šel po dobro utrjeni poti v bližnjo vas in v dobro Kandaretovo gostilno. Oče Andrej so sedeli za mizo v prostorni sobi. Rad sem prisedel. Še dva moža sta bila pri tisti mizi... Ne dolgo za tem je prišel pepelar Kukec, tudi strasten lovec in dostikrat moj spremljevalec. Naravno torej, da smo bili takoj v gostem razgovoru o lovskih težavah v debelem snegu. In Kukec je pripovedoval, kako se je godilo Karutu:

»Iz naše vasi jih je šlo petero za kuno; Karu je bil med njimi. Kasno na večer sta prišla le dva domov in sta povedala, da so se s tovariši v hudem metežu in megli razgubili in da je sneg v gozdu že do pasa visok. Ker tudi drugi dan ni bilo nikogar ostalih treh dopoldne domov, smo se zbrali v vasi, da jim gremo na pomoč. Šlo nas je šestero in vedno premenoma smo rinili visoki sneg proti Velikemu vrhu. Ko gremo

navzgor mimo Kozarjevca, začujemo glas na pomagaje. Jaz in Lužarček se odcepiva in greva za glasom in našla sva le malo še živega moža, ki je od truda obležal v snegu. Pretresla sva ga in ga nekoliko okrepčala, potem pa z velikim trudom spravila sem do Kandaretovih. Nisva ga izpraševala, kdo in odkod je, in hitela sva nazaj za tovariši. Srečala sva jih, ko so se vračali. Pravili so nama, da niso našli drugega sledu nego gaz človeka, ki je pod Kozarjevcem obležal in da so se z Velikega vrha vrnili docela utrujeni. Noč je že bila, ko smo prigazili domov. Tretji dan nismo šli nikamor, ker je bilo obče mnenje, da, če se niso zaostali trije vaščani rešili kam na Pivko, so pa gotovo že poginili, ker smo vedeli, da nimajo živeža s seboj. Prehajati po gozdu in iskati jih po tolikem snegu pa ni bilo mogoče. Lahko si mislite, kako tarnanje je bilo po vsej vasi in vedno smo hodili od hiše do hiše, če se ni še nihče povrnil in ako bi se slišala kaka vest o izgubljenih. Že pozno na večer je počil glas, da se je Karu malo živ povrnil, ostalih dveh pa da ni in da on za nju ne ve...«

No, da se vrnemo k Janezu, ki ga je Karu poklical na vse rano, povemo, da se je odpravil od doma, kakor hitro je Micka skuhala zajutrek in se je najedel. Pri Hlepovih je našel Karuta. Pridružil se je njima tudi Hlepov Janez in hajdi v gozd in za sledom! Vsi premisleki prejšnjega večera so se pri Janezu čez noč razpuhteli. Danes je bila sreča posebno ugodna. Malo pod prvim lazom na Javorju stoji v dolinici samotna smreka, komaj tri sežnje od pota. Kunji sled pelje čez pot in naravnost do smreke, na kateri je gnezdo. Brez pomisleka pomeri in stisne Janez proti gnezdju in lepa, črnika zlatica se prekucne iz njega v sneg. In više gori proti Škodovniku so presledili lovci

drugo kuno, jo po kratkem krogu dognali in še dopoldne je bila že v saku. Nazaj grede čez Poljanec so presledili pa belico in tudi ta je prišla v past in v roke. Ta dan je bil med kunarji zabeležen v zlati knjigi. Hlepov Janez se je pristavil doma v Danah, Karu in Janez sta pa stopala domov ponosno in kakor bi šla iz gosti. Karu je bil prej doma, Janez se je pa polagoma še za par hiš naprej pomikal in trdo stopil čez prag in v vežo.

En pogled je zadostoval, da so mati vedeli, da je Janez dobro opravil, in dasi je ta možko korakal do sobnih vrat, so mati še vendar hitro izpregovorili: »Janez, kar sedi! Z Vidma sem dobila par klobas, ravno prav bodo zate.«

Danes Janez ni malhe položil na skrinjo, ampak snel jo je, kakor bi ga težila, in nekako zalučal na mizo. Dva repka sta molela iz nje, in ko so jo oče izpraznili, so ležale tri kune na mizi. Vzklik otrok je še mater izvabil v hišo, in ko zagledajo izdatni plen na mizi, povprašajo prav prikupljivo: »Koliko vas je pa bilo, Janez?« Prav polagoma odvrne Janez: »Samo trije.« »No, danes ste pa dobro zaslužili,« rečejo mati s pohvalnim glasom... Med tem so pa kune prehajale iz roke v roko in še Micka se je tako zagledala v lepe živali in v vesele obraze otrok, da se mati, ki so se čutili danes nekoliko ponižano, obrnejo proti njej in z navidezno strogostjo reko: »No, kaj nisi še videla kune?« Oče so seveda posegli po pipico in prav izdatno potrkali ž njo ob kraj mize in med tem, ko so tlačili tobak, prav dobrohotno povprašali najmlajšega: »No, Francek, katera ti je najbolj všeč?« »Ta,« izpregovori Francek in privzdigne belico ter pristavi: »Zato ko ima najbolj debel rep.« »O ne,« ga zavrnejo enoglasno starejši bratci in tudi sestra in vsi kažejo črnodlako zlatico...

Lovski oprtnik

Cesta nam jih jemlje

Ker se podobne reči verjetno dogajajo tudi po loviščih drugih lovskih družin, skozi katera potekajo močnejše komunikacijske žile, sem sklenil prikazati zadevni problem v naši LD. Nastopilo je namreč neko žalostno obdobje, ko šestdeset članov — kolikor jih sedaj šteje družina — temu ne more kaj. Na 8 km dolgem odseku avtomobilske ceste od letališča Lesce do Ljubna in še na nekaj stranskih odsekih je bilo letos povoženih 9 srnjakov, 7 srn, 8 mladičev in 9 mladih zajcev. K tej kalamiteti pa je prišteti še 3 po pote-puških psih raztrgane srnje mladiče. K tej žalostni bilanci prvih letošnjih osmih mesecev pa po verjetnostnem računu lahko prište-jemo še kakih 15 do 20 žrtev, ki niso registrirane. Sicer smo že lani planirali moderno varnostno ograjo na kritičnem odseku ob avtomobilski cesti, toda pre-dolgo smo morali čakati na potrebno dovoljenje, sedaj pa, ko le-to končno imamo, bo zadeva urejena še to je-sen.*

Drugo zlo, ki se je letos po-javilo, je najdena zastre-ljena divjad. Zato se je UO zatekel k sicer rigoroznemu sklepu, da bo član, ki se mu dokaže, da je streljal pa v teku 24 ur ni prijavil strela, izključen. Sicer je bil na zadnjem posvetu (28. avgusta) proti temu ugovor, češ kako pa naj član, ki lovi v gôri, prijavi strel v teku 24 ur, če pa se ondi zadržuje kar 2 ali 3 dni. Odgovor naj bo jase-n: 1. V goro na lov na park-ljasto divjad nihče ne sme brez pooblaščenega sprem-ljevalca. 2. V nižinskih pre-delih strelec pride lahko v dobri uri tudi peš od najod-daljenejšje točke do odgo-

vornega funkcionarja. — Torej omenjeni ugovor ne more držati.

Na tem posvetu je imel Miloš Kelih poučno preda-vanje ob skioptičnih slikah o značilnostih srnjačjega ro-govja. Posebno zanimiv je bil prikaz barvnih slik sr-njakov o ocenjevanju sta-rosti po barvi »obraza« od mladeniča do starca, kar je zelo važno vedeti, preden ukriviš prst. Mnogim, zla-sti mlajšim lovcem, bi bilo v veliko korist, če bi bila omenjena slika — s pri-mernim komentarjem seve-da — objavljena v Lovcu. Prav tako nas je predava-telj poučil o izbiri srn in mladičev za odstrel.

Stanko Lapuh,
LD Begunjsčica

Lepo je bilo pri vas, prijatelji iz Pristave!

LD Pristava, kjer sem pred 23 leti postal lovec, me iz leta v leto vabi na izredno lep lov v revir Vonarje—Vid—Areh—Ema. To je raz-giban gričevnat svet v sred-njem Obsotelju, kjer na severnih legah prevladuje-jo lepi gozdovi s primerno podrastjo, na južni strani

v višjih legah so vinogradi, na nižjih obronkih pa njive in travniki in vmes je tudi kak gaj. Svet je razmeroma redko naseljen, precej je opuščenih vinogradov in njiv, nepokošenih travni-kov, travnatih grmičastih ozar, manjših plazov — skratka, pravi raj za div-jad.

Lani 30. novembra smo se ob čudovitem sončnem dne-vu zbrali lovci na obso-telski cesti pri odcepu k Vidu. Pristrčno smo si segali stari znanci v roke in že je povzel besedo starešina Franček z običajnim po-zdravom in ustreznimi na-vodili za lov. Sledil je raz-pored na stojišča na zgor-njem robu in vznožju po-bočja, pogon pa je bil po sredi. V obliki podkve se je premikala vsa brakada. Uspeh prvega pogona, ki je bil precej dolg, je bil nad-vse zadovoljiv, saj je bilo zajcev in fazanov v izobi-lju, za nameček je pa padla še lisica.

Srednji pogon smo zasta-vili pri lovcu Stiplovšku.

Ko smo se krepko vsestran-sko podprli, je že sledil po-gon na južni plati, to je po-bočje, ki strmo pada proti Sotli. Bilo je vroče, da se je cedilo z nas, vendar na

to nismo utegnili misliti, saj smo bili preveč zapo-sleni z lovom. Zajeli smo celotno pobočje. Vsi smo bili v pogonu, kakor na kakem ravninskem lovu, saj je preglednost terena zelo dobra. Stalež divjadi v tem predelu je res tak, da dostikrat nismo vedeli, ali naj bi streljali po zajcih ali fazanih. Seveda je bila tudi lovina temu ustreza. V zidanici lovčeve vdove Grete smo ob bogatem pri-grizku in dobri kapljici za-ključili izreden lovski dan. Kar težko smo se ločili od dobrih lovskih prijateljev, z željo, da se ob letu zopet snidemo.

E. Rečnik

Tajnik poučuje

Nekega junijskega dne sta se lovca Boštjan in Jošt od-pravila na lov na lisice z dokaj čudnim »lovskim pri-borom«. Ko sta odkrila leglo mladih lisic, sta za-kurila pred luknjo krpe in listje, da bi tako za vsako ceno pokončala lisice. Za-tem sta morala še kopati, da sta prišla do lisičk, ki so se dušile v dimu. Lahko si mislimo, kako žalosten je bil prizor in kako obso-

Foto B. Blenkuš: Koča za krmo za divjad, krmilnica in valilnica za ptice pred sotesko v Martuljku dokazujejo, da so lovci tod ljubitelji narave

* Naknadno smo prejeli vest, da je varnostna ograja že po-stavljena. — Ur.

janja vredno je bilo to dejanje. Ali je res, da lahko ignoriramo lovsko etiko, če gre za lisice? Kaj so sploh zakrivile te male neboljše živalce, da so že v rani mladosti morale občutiti vso človekovo surovost? Takšno dejanje ni vredno današnjega lovca in zasluži le prezir. Tudi »steklina na pohodu« ne more spreminiti lovске etike. Kot lovca bi tudi morala vedeti, da zakon o gozdovih prepoveduje kurjenje v gozdovih. Glej 24., 49. in 50. čl. zakona o gozdovih (Ur. list SRS, št. 30-309/1965)! Kjer je lisic več in jih je treba uničevati tudi v letnem času, je edini pravični način s puško.

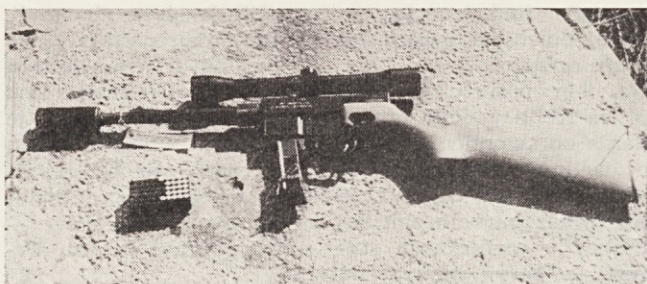
Eden od lovcev je tajnik LD in se zelo rad trka na prsi z dolgoletnim lovskim stažem, drugi pa je pravkar sprejeti član. Toda, če se ta tajnik čuti dolžnega poučevati mlade lovce, naj bi to delal v smislu lovske etike in humanosti, ne pa da že v kali pokvari mladega lovca, ki se šele uči lovske abecede. Bistvo lova je human odnos do divjadi, in pri tem lisica ni nobena izjema!

I. D

Nemški turist si je zaželel lova na zajce

Vaščani majhne vasice Benice v lendarški občini so sicer navajeni inozemskih lovcev, vendar se jim je tokrat zdel lov na zajce sumljiv.

Bilo je letos 14. avgusta popoldne, ko se je pripeljal v Benico, v lovišče LD Petišovci, nemški turist Franz Humpfner iz Münchna. Bil je z elegantnim avtomobilom, v katerem je vozil tudi domačina, ki je v Nemčiji na sezonskem delu. Ko se je začelo sonce skrivati in so ljudje zapuščali polja, se je turist začel voziti med njivami in skozi avtomobilovo okno iskati zajce. Na 6 zajcev je streljal, vendar ni nobenega pobral. Verjetno je bil kateri zadet, a se je ranjen zavlekel v koruso ali travo, turist jih pa seveda ni imel časa iskati.

Zaplenjena puška

Nemški turist si verjetno ni mislil, da bo moral lov drago plačati, ker je lovil v tujem lovišču in v varstveni dobi. O njegovem lovu je bil hitro obveščen član LD Petišovci. Ta ni okleval in je o tem hitro seznanil komandirja milice v Lendavi, ki je tudi član LD Petišovci.

Čeprav je bilo v naših krajih v tistih dneh več nemških turistov z avtomobili, sta moža postavila kaj hitro naša pravega. Nemec je zanikal krivdo, a sta miličnika pregledala avtomobilov prtljažnik. Bila sta presenečena; našla sta avtomatsko flobertovko, popolnoma novo, z dvema okvirjema za 15 in 5 nabojev, napravo za dušitev zvoka in daljnogled ter 22 nabojev. Ugotovila sta tudi, da je turist pripeljal orožje čez mejo mimo carinske kontrole, da ni imel dovoljenja za nošenje in še nezakonito je lovil v varstveni dobi v tujem lovišču. Turist je moral brez svoje volje podaljšati bivanje v Jugosla-

viji, za vse kršitve predpisov pa bo zadnje besedo izreklo sodišče.

Tone Slavinec

Načrtna gojitev divjih prašičev

Prav gotovo je to zadeva, o kateri se bomo morali še krepko pogovarjati. Menim, da bi morale lovske zveze sedaj, ko je sprejet dogovor o lovopustu na divje prašiče, zahtevati od lovskih družin, da odstreljujejo divje prašiče po planu. So družine, ki neusmiljeno bijejo po prašičih, neglede na to, koliko jih lahko uplenijo glede na površino lovišča in na stalež. Če pogledamo število lani uplenjenih prašičev v loviščih LD Slovenije (801 na 412 lovskih družin) je to v povprečju 2 prašiča na 1 LD, kar sicer ni veliko. Če pa vemo, da le nimajo vse prašičev, je poprečje precej večje. In če vemo tudi to, da je bilo veliko družin pri odstrelu prašičev skrom-

nejših, se to poprečje povzpne pri nekaterih družinah na precejšnje število. Po ugotovitvah LZS največ prašičev pade v dolgih zimah in velikem snegu na brakadah, kar je zaskrb-ljujoče (Lovec 4/71). Pisec Dane Namestnik omenja v svojem članku (Lovec 4/71), da lov z žarometom ni lovsko pravičen. Ljudje v starih časih so lovili na primitivne načine, pred izumom puške z lokostrelom. Toda tehnika napreduje in s tem tudi izvajanje lova. Po tej logiki tudi strel s pomočjo daljnogleda ni lovsko pravičen, kajti vsak tehnični pripomoček, ki lovca postavlja v ugodnejši položaj nasproti divjadi, je praviloma nelovski. Toda strel z daljnogledom je preciznejši in z dobrim strelom povzročimo divjadi manjše bolečine. Divji prašič je izrazito nočna žival, zato moramo tudi lov na to divjad prilagoditi času. Po lastnih izkušnjah lahko trdim, da lovec pri čakanju ponoči z lahkoto ugotovi, preden prižge luč, ali je pred njim svinja z mladiči, osamljeni merjasec, ali pa trop odraslih prašičev. Žaromet pa služi za preciznejši strel. Mislim, da je tovariš Dick lepo in jasno nanizal, na kaj naj bi predvsem pazili pri načrtni gojitvi črnuhov.

Odkriti kritizirajmo tiste družine, ki hočejo postreliti vse, kar je v lovišču. Preko glasila »Lovec« naj slovenski lovci spoznajo take družine, ki brez vsakega obzira trebijo to parkljusto divjad. Prepričan sem, da bi vodstva družin, če jih zadene kritika, le uvidela, da gredo v napačno smer.

O tem, kako krmiti prašiče, kolikor je to potrebno, in kako preprečevati škodo od prašičev, pa naj bi dal navodila strokovni sekretariat LZ Slovenije.

Slovenski lovci od tega sekretariata upravičeno pričakujemo ugotovitev in nasvetov. Z dobrim obveščanjem v glasilu »Lovec« lahko marsikaj popravimo in tudi gojitev divjih prašičev spravimo na prave tirnice.

Franc Kmetič

Foto S. Jelinčič: Kapitalni merjasec

Vprašanja – odgovori

Pozdrav lovini

Vprašanje:

Kadar je lovski zbor ob lovini ali pred lovom, mi je vedno nerodno, ker ne vem, če prav držim puško, kako naj držim roki itd. Lovski zbor je neke vrste parada, zato se lovci pokажemo v slabi luči, če se obnašamo, kakor se komu zdi. Tudi divjad nekateri polagajo z levo stranjo na tla, drugi z desno. Kako je prav? Res je, da je bilo vse to v Lovcu že opisano, vendar ne bi bilo odveč, če bi naše glasilo v času skupnih lovov prineslo čim krajše in jasnejše navodilo za lovski zbor in pozdrav lovini.

M. A., Maribor

Odgovor:

Lovovodja že v začetku lova na lovskem zboru pove, kje bo zaključek lova in pozdrav lovini. Tam lovci položijo uplenjeno divjad v vrsto. Če je plen velik, v dve ali več vrste. Položimo jo na desno stran (z levo stranjo navzgor). V vrsti leži od desne proti levi: najprej dlakasta divjad (npr. lisice, zajci), potem pernata divjad (npr. fazani, jerebice, kljunači). Divjad gledana od zadaj! Desno krilo torej dlakasta divjad, levo krilo pernata divjad. Položena divjad v vrsti je v primernem razmaku, nikakor se živali ne tiščijo druga druge. (Kot primer omenjam samo malo divjad, ne pa tudi velike divjadi.) Po možnosti je divjad položena z glavo v smer, kjer je bila uplenjena. Ko lovci divjad položijo in se med seboj ob plenu nekoliko porazgovore, se lovovodja postavi ob stran, na desno krilo divjadi in zapove »tovariši lovci, zbor ob lovini«. Zraven lovovodje, k njegovi levici, stopi vodja gonjačev ali njegov

Lovovodja: »Pozdrav lovini!«

namestnik z rogom. Lovci se postavijo v vrsto (ali dve vrsti) za položeno divjad. Na desnem krilu vrste oz. vrst so lovci-strelci, na levem krilu pa lovci-brakirji in drugi gonjači, s psi ob

levi nogi. Zbor ob lovini se izvede čim hitreje, disciplinirano, brez govorjenja, brez cigaret v rokah, še manj v ustih!

Po krajšem govoru o poteku lova, o pogojih za pri-

svojitvev uplenjene divjadi itd., lovovodja zapove »pozdrav lovini«. Vodja gonjačev zatrobi na lovski rog melodijo »Ob lovini« ali v primernih presledkih tri daljše signale. Če nima lov-

Lovovodja: »Za lovski blagor...« Lovci in gonjači: »Hvala!«

skega roga, zatrobi na puškino cev. Vsi udeleženci lova tedaj stoje mirno, zroč v smer, kamor je obrnjena divjad. Puške so na levih ramah s cevmi spredaj navzgor. Lovci drži z levico puškine cevi tik nad jermenikom, desnica mu prosto visi ob boku (ne tišči je v žep!).

Trobač ravna s puško kakor lovci v zboru (če jo ima), rog pa drži med trobljenjem z desnico.

Ko vodja gonjačev odtrobi, vodja lova reče »za lovski blagor« in se divjadi spoštljivo odkrije. Vsi udeleženci se kot v odgovor hkrati odkrijejo (z desnico), rekoč »hvala« in se zopet pokrijejo.

S tem je pozdrav lovini opravljen.

Zbor pred skupnim lovom se izvede na enak način kakor pri pozdravu lovine, pač pa lovovodja stoji pred zborom in ne ob strani.

Večino opisanega pojasnjujeta fotografiji vzorno izvedenega pozdrava lovini LD Videm ob Savi (le psi bi morali stati lovцем-gonjačem bolj disciplinirano ob levi nogi).

Fr. Cvenkel

Mladi pišejo

Čakala sva srnjaka

Sonce se je nagibalo k zatonu, ko sva z očkom stopila v gozd, med vitke smreke. »Nekoliko tiše,« je dejal očka. Začela sem hoditi previdneje. Pazila sem, da nisem stopala po suhih vejah. Visoke smreke so ponosno dvigale svoje vrhove, ko da bi med seboj tekmovali, kateri bo naklonjen zadnji žarek zahajajočega sonca. Z očkom sva se prebijala skozi grmovje, da sem dobila več prask. »Ali bova še dolgo hodila?« sem vprašala, kajti bolele so me že noge in komaj sem čakala trenutka, ko bo de-

jal: »Tako, tukaj bova sedla in tiho čakala.« Toda dolgo sva še hodila, preden sem dočkala te njegove besede.

Prikazala se je lepa gozdna jasa. Udobno sem sedla zraven očka na mehka tla in nestrpno pričakovala. Sonce je že zašlo in na gozd je lahno legel prvi večerni mrak. Narava okrog mene je bila kakor v pravljici. Spokojni mir je kakor velikan legal na gozd. Skoraj bi pozabila, da čakava srnjaka. Tedaj me predrami očkov šepet: »Poglej!« Pred očmi se mi razgrne nepopisna slika. Kako čudovita je narava s svojimi prebivalci! Po gozdni jasi je stopala srna z mladičem. Drobnja rjava živalca je stopala ob materinem telesu. Srna je objedala zelenje, toda nič kaj brezskrbna se ji ni zdela paša. Morda je slutila, da jo nekdo opazuje. Vsak hip je nemirno dvignila glavo ter pogledala na mladička. Kako ljubka je bila mlada srnica. Zdela se mi je kot majhna nagajivka, saj se je večkrat poskušala poigrati z resno materjo. Toda mati se je modro razgledovala po jasi in prežvekovala travo. Moje misli so se sprehajale s srno in srnico po gozdni jasi. Niti opazila nisem, da je gozd prekril že temen plašč noči.

Na nebu so se začele prižgati zvezde in tedaj sva z očkom krenila skozi temno noč proti domu. Toda moje misli so bile venomer na gozdni jasi in še dolgo sem premišljevala o nocojšnji idili. Slika z jase mi bo še dolgo ostala živa in vedno znova se bom v mislih vračala v nepozabni večer.

Irena Šoba,
dijakinja, Pragersko

Lovska organizacija

Tudi LD Bučka je dobila prapor

Na občnem zboru 4. 4. 1971 je LD Bučka na pobudo svojih mlajših članov sklenila letos za Dan borca, za tridesetletnico vstaje in ustanovitve Osvobodilne fronte razviti svoj prapor. K sodelovanju so povabili sosednje LD Spodnjega Posavja in Dolenjske ter zaprosili Lovsko zvezo Posavje za pokroviteljstvo. LD Bučka je bila ustanovljena že leta 1945, ko so se

iz narodnoosvobodilnega boja in izgnanstva vrnili predvojni lovci. Najprej je štela le sedem članov. Prvi predsednik je bil sedaj že pokojni Janez Železnik. Bučenska lovka družba je ob ustanovitvi naletela na večje težave, ker so Nemci in Italijani, ki so leta 1941 okupirali te kraje, odvzeli vsem lovcem orožje. Po osvoboditvi je lovskega orožja in municije najbolj primanjkovalo. Med vojno poskrto orožje pa ni bilo zaradi elementarnih vplivov več uporabno.

Po vojni ustanovljena LD Bučka je obstajala do leta 1950, ko se je morala zaradi manjšega števila članov priključiti sosednji LD Raka. V sklopu LD Raka so bučenski lovci lovili vse

Zastopnik LZ Posavje Alojz Arko med slavnostnim govorom

Dr. Jurij Pesjak pripenja spominski trak LD Boštanj

do leta 1968. Nastopile pa so težave. Zato so se leta 1968 na občnem zboru LD sporazumeli, da se bučenski lovci odcepijo in ustanovijo samostojno lovsko družino, ki sedaj šteje 21 članov. Sporazumno s sevniško občinsko skupščino in Lovsko zvezo Posavje je bila torej leta 1968 ustanovljena LD Bučka.

Od svojih članov, ljubiteljev lovstva in sosednjih lovskih družin ter LZ Posavje so zbrali za prapor 3670,00 din, ostalih sto starih tisočakov za prapor pa so krili iz dobička na tej prireditvi.

Dne 4. julija 1971 je na slavnostni tribuni pri združnem domu v Bučki zastopnik Lovske zveze Posavje Alojz Arko razvil prapor LD Bučka. Skoraj vse sosednje LD so ob razvitju po svojih zastopnikih na prapor pripele svoje spominske trakove. Praporov drog krasijo tudi številni zlati in srebrni žebeljčki. Vsak od njih predstavlja darovalca 100 din (zlati) in 50 din (srebrni). Po končanem osrednjem delu programa je bilo tekovanje v streljanju na umetne golobe, ki je kljub nekaterim manjšim spodrs-ljajem zadovoljivo potekalo. Kljub temu, da sta bili tega dne tudi proslavi tridesetletnice OF in vstaje slovenskega naroda v Jurkloštru ter Brestanici ob Savi, je bila udeležba na prireditvi v Bučki nadpovprečna, na kar so bučenski lovci lahko ponosni.

S tem se je lovem iz Bučke uresničila dolgoletna želja, saj imajo svoj prapor, ki bo predstavljal lovsko organizacijo ne samo na lovskih pogrebih, ampak tudi na družbenopolitičnih prireditvah.

LD Bučka se preko glasila »Lovec« iskreno zahvaljuje vsem posameznikom, sosednjim lovskim družinam, LZ Posavje in nekaterim družbenopolitičnim organizacijam za denarno pomoč in udeležbo pri razvitju njenega prapora.

Karel Zorko

Predsednik LZS Rado Pehaček govori na slavnosti v Kranjski gori (foto B. Blenkuš)

Ob 25-letnici LD Kranjska gora

Lovska družina Kranjska gora je 18. julija t. l. praznovala 25-letnico obstoja. Ta dan so v prostorih starega poslopja osnovne šole

odprli razstavo trofej tega okoliša.

Ob 9. uri je bila ob hotelu Prisank slavnostna prireditev z razvitjem prapora. Uvodni govor je imel starešina LD Andrej Tarman, posestnik iz Loga, nato je

o pomenu lovstva in lovskega turizma govoril pisatelj in predsednik izdajateljskega sveta Lovca Tone Svetina. Tretji govornik je bil predsednik Lovske zveze Slovenije Rado Pehaček, ki je pohvalil prizadevanje

Ob razvitju lovskega prapora LD Stara Fužina v Bohinju »Pod skalco« (foto P. Adamič)

Starešina LD Rečica Peter Hrastelj in predsednik LZ Celje Jože Kuntarič ob razglasitvi rezultatov

kranjskogorskih lovcev ter jim zaželel še veliko uspehov v bodoče.

Zatem je častni predsednik gorenjske lovske zveze Miloš Kelih razvil prapor in ga izročil zastavonoši Alojzu Grmu, ki je podal svečano zaobljubo.

Slovesnosti so se udeležili vsi tamkajšnji lovci, gostje in drugi številni občani, med katerimi je občinsko skupščino Jesenice zastopal predsednik France Žvan.

Po slovesnem delu so za člane lovske družine in goste v hotelu Razor priredili

prijetno tovariško srečanje. Zanimiva razstava lovskih trofej, lovske literature, nagačenih živali in drugega je bila odprta ves mesec julij. Ogledalo si jo je nekaj tisoč občanov in tujcev.

Branko Blenkuš

Med posamezniki najboljši Miha Horjak, član LD Rečica, je prejel za nagrado puško in pokal

Razvitje lovskega prapora v Bohinju

V nedeljo, 8. avgusta 1971, je Lovska družina Stara Fužina ob 25-letnici svojega obstoja razvila svoj prapor.

Prvotno sta bili sedanji LD Stara Fužina in LD Boh. Bistrica ena družina, kmalu pa sta se ločili v dve samostojni družini. LD Stara Fužina ima lovišče s 4300 ha ter 45 članov. Njihovo lovišče je večji del gorsko, obsega Mostnico, Zajamnike, del Pokljuke, Rudnico in zgornjo Boh. dolino. Imajo srnjad, game, ruševce in divje peteline. Del odstrela nudijo tudi za lovski turizem. LD ima 2 lovski koči: na Glini in na Sšeh.

Veliko pozornost posveča tudi kinologiji; na letošnji mednarodni razstavi psov v Ljubljani je brak-jazbečar Arko, JRBj 3197, lastnik Martin Žmitek iz Stare Fužine 105, dobil naslov kandidata za mednarodnega prvaka — CACIB.

Lep sončen dan je privabil pred znani tradicionalni prostor »Pod skalco« mnogo lovcev, planincev, turistov in drugih ljubiteljev zelene organizacije. Med gosti je bil tudi častni predsednik LZ Gorenjske Miloš Kelih. Poleg razvitja prapora so bile na programu tudi šaljive točke, kakor lovski krst in drugo. Prisotni so se do solz nasmejali šegavim fužinarjem in njihovi duhoviti lovski latinščini. Izvrstna kmečka godba in bohinjske specialitete so goste zadržale »Pod skalco« v najboljšem razpoloženju do poznih ur tod izjemno tople noči.

P. Adamič

Memorial Cirila Vezjaka

Dne 15. 8. 1971 je bilo III. lovsko strelsko tekmovanje — memorial Cirila Vezjaka, ki sta ga priredili v sodelovanju LZ Celje in LD Rečica pri Laškem.

Tekmovanje je obsegalo štiri discipline: streljanje

na umetne golobe, bežečega zajca, bežečega merjasca in stoječega srnjaka.

Tekmovale so tričlanske ekipe lovskih družin za ekipno uvrstitev, ocenjeni pa so bili tudi posamezniki za individualno uvrstitev. Ekipa je lahko zbrala največ 840 točk, posameznik pa 280.

Organizatorji so vzorno pripravili prireditev in jo tudi izvedli, čeprav so nekateri sodniki odpovedali sodelovanje neposredno pred tekmovanjem.

Sodniškemu zboru se je prijavilo 37 ekip iz: Lovske zveze Celje 13, Lovske zveze Maribor 11, Lovske zveze Ljubljana 5, Lovske zveze Krško 3, Lovske zveze Ptuj 2, Lovske zveze Trbovlje 2 in Lovske zveze Gornja Radgona 1.

Prehodni pokal je osvojila ekipa LD Slov. Konjice I., ki je zbrala skupno 676 točk (Keber Vlado 219, Planinc Boris 239 in Bezenšek Karel 218).

Navajamo uvrstitev nadaljnjih 9 ekip (od skupno 37):

2. Radeče 661 točk,
3. Lovska zveza Ljubljana 639 točk,
4. Rečica pri Laškem I. 628 točk,
5. Boštanj 605 točk,
6. Cigonca 601 točko,
7. Loče pri Poljčanah 692 točk,
8. Ptuj 590 točk,
9. Laško I. 575 točk,
10. Žalec 573 točk.

Prve tri najboljše ekipe so prejele kristalne spominske pokale v trajno last.

Med posamezniki je bil najboljši domačin Miha Horjak, ki je zbral 258 točk. Prejel je spominski pokal starešine LD Rečica pri Laškem in prvo nagrado — lovsko puško brezpetelinko. Za njim so se uvrstili (od skupno 111 strelcev):

2. Planinc Boris, Sl. Konjice, 239 točk,
3. Krajnc Franc, Radeče, 231 točk,
4. Rakuša Rudi, Ptuj, 224 točk,
5. Pan Sandi, Dobrna, 221 točk,
6. Zadnikar Jože, Ljubljana, 220 točk,

Starešina LD Rečica izroča prehodni pokal vodji najboljše ekipe LD Slovenske Konjice

7. Keber Vlado, Slov. Konjice, 219 točk,
8. Brilej Anton, Radeče, 218 točk,
9. Bezenšek Karel, Slov. Konjice, 218 točk,
10. Vrhovnik Ivan, LD Šmarna gora, 217 točk,
11. Kramarič Franc, Žalec, 216 točk,
12. Krulc Mirko, Cigonca, 215 točk,
13. Mihev Alojz, Boštanj, 214 točk,
14. Paj Jože, Laško, 212 točk,
15. Povh Stane, Loče, 212 točk,
16. Dimic Peter, Ljubljana, 212 točk,
17. Novak Franc, Radeče, 212 točk,
18. Jerebinšek Franc, Loče, 211 točk,
19. Pavlovič Franc, Boštanj, 210 točk,
20. Tušek Darko, Rače, 210 točk.

Za 30 najboljše uvrščenih posameznikov je organizator pripravil bogate praktične nagrade, v skupni vrednosti nad 10 000,00 din. Tudi zadnje uvrščeni tekmovalci Pečnik Franc iz Griž, ki je zbral 73 točk, je prejel tolažilno nagrado.

Vsi tekmovalci, ki so izpolnili pogoje, so prejeli tudi znak »dobrega strelca« Lovske zveze Slovenije.

Lovsko strelsko tekmovanje — memorial Cirila Vezjaka postaja tradicionalno. Organizatorji bodo morali spričo tako velike udeležbe tekmovalcev razmišljati o nekaterih tehničnih izpopolnitvah na tekmovalnem prostoru.

Želimo, da bi se tudi v naslednjem letu udeležilo tega zanimivega lovsko-strelskega tekmovanja čim več lovcev.

Besedilo Jože Kuntarič, slike Rudi Pogorevc

Jubilanti

**Dipl. gozd. ing.
Mirko Šušteršič**

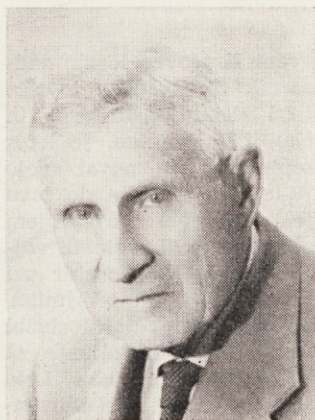
je 12. septembra letos dopolnil 80 let svojega plodnega življenja. Da je ves Gorenjec, rojen med klepanjem žebljarskih kladiv v Kropi, ga izdaja njegova klena govorica. V Radovljici je preživel svoja osnovnošolska, dijaška in študentovska leta. Ob Savi, na poljih, v gozdovih in gorah ga je narava prevzela s svojim življenjem, do srca in duše. Lovski učitelj mu je bil oče, tedaj znani gorenjski lovec, ribič in čebelar, ki se mu sin ni izneveril, po tradiciji in krvi kakor ne vsi njegovi štirje sinovi.

V skromnih razmerah, saj je štela družina osem otrok, ki je bila za tiste čase brezverska in liberalna, to je napredna, se je prebijal skozi šole in strokovne študije v germanskem vzdušju črnožolte cesarske Avstrije in potem v službah v kraljevini SHS.

Zatekli sta ga obe svetovni vojni. Iz taborišča Dachau-Allach se je po osvoboditvi leta 1945 srečno vrnil. Kot urednik se je takoj lotil težavnega dela za oživljanje LOVCA, ki ga je po štiriletnem molku z letom 1946 znova obudil.

Ko se je po dveh letih

Ing. Mirko Šušteršič

službe na drž. posestvu Belje leta 1923 vrnil v Slovenijo, je prijel tudi za lovsko pero in od tedaj ostal zvest sodelavec v našem glasilu. Leta 1930 se je preselil v Ljubljano. Tu se je močno razširilo njegovo literarno sodelovanje na razne strokovne revije, zlasti pa sodelovanje pri našem glasilu. S svojim širokim lovskim znanjem je stalno sodeloval s predavanji na lovskih tečajih, dva semestra tudi na gozdarski fakulteti v Ljubljani in na lovskih izpitih. Njegova zasluga je, da sta izšli knjigi »Naš lov«, ki ju je uredil in po dobršem delu tudi napisal, ter oba priročnika »Lovstvo« 1951 in »Priročnik za lovske izpite« 1962. Sedaj je uredil nov lovski priročnik in ga oddal v tiskarno.

Leta 1936 mu je bilo poverjeno uredništvo LOVCA, ki ga je s prekinitvijo 4 let med vojno v času kulturnega molka in nekaj drugih prekinitev, 20 let urejal. Še vedno sodeluje v uredništvu kot mentor in pomočnik odgovornemu uredniku. Posebna skrb mu je bilo lovsko izrazoslovje in stalna želja, da bi lovci organizirano zbirali snov za lovski slovar.

V svoji zavzetosti in neprestanem delu je kar pozabil, da si je optal deveti križ. Toda mi nismo pozabili znanega in priznanega lovskega ter gozdarskega strokovnjaka, plodovitega pisca, pa mu k visokemu jubileju iskreno čestitamo in mu želimo še dolgo in prijetno življenjsko jesen.

Uredništvo

Franc Krašovec, lovski nadzornik Gojitvenega lovišča LZS »Ljubljanski vrh« in član LD Vrhnika, je letos septembra praznoval svojo 70-letnico. Veselje do lova je podedoval po svojem očetu. Po prvi svetovni vojni je začel kot brakir pri Lovskem klubu Vrhnika, po odsluženi vojaški službi je pa dobil dovoljenje za nošenje lovske puške. Leta 1926 je postal član Sloven-

Franc Krašovec

skega lovskega društva. Ker je imel vedno željo postati poklicni lovec, je že pred vojno opravil izpit za poklicnega lovca. Po osvoboditvi je bil med ustanovitelji LD Vrhnika in več let njen tajnik. Bil je član upravnega odbora Lovske zveze Ljubljana in član komisije za ocenjevanje lovske trofeje. Za njegove zasluge ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge in z redom II. stopnje, LD Vrhnika pa ga je na svojem občnem zboru imenovala za častnega člana.

Ob njegovem jubileju mu iskreno čestitamo in želimo, da bi še dolgo gojil in čuval našo divjad.

Lovski prijatelj

Umrli

Iz LD Rečica ob Savinji

V minulem lovskem letu smo se rečiški lovci poslovili od dveh lovske trofeje:

Jože Repenšek je umrl 29. 11. 1970 v starosti 74 let. Lovca je postal že leta 1920. Med vojno je bil preganjan s svojo družino v Srbijo, po vrnitvi pa je sodeloval pri ustanovitvi naše LD. Vrsto let je bil njen starešina, član upravnega in nadzornega odbora. Polnih

50 let je bil član zelene bratovščine, živel z naravo, skrbel za gojitev divjadi in bil nesebičen lovec. Za svoje delo je bil odlikovan z znakom za zasluge LZ Slovenije.

Od dragega prijatelja so se poleg rečiških lovcev poslovili tudi drugi lovski tovariši iz sosednjih lovske družin. V slovo mu je zadonel lovski rog, naše puške pa so oznanile, da nas je za vedno zapustil lovec in ljubitelj narave.

Franc Rosenstein nas je zapustil v 66. letu starosti 27. 1. 1971. Bil je lovec od leta 1920, več let član upravnega odbora, aktiven gojitelj divjadi, veder in dober lovski tovariš. Zadnja leta je bolehal, kljub temu pa je rad prišel med lovske tovariše. Nepozaben je lov na zajce sončnega jesenskega dne okoli njegove domačije. Tudi on se ga je udeležil — svojega poslednjega lova. Priljubljenega in duhovitega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

LD Rečica ob Savinji
V. M.

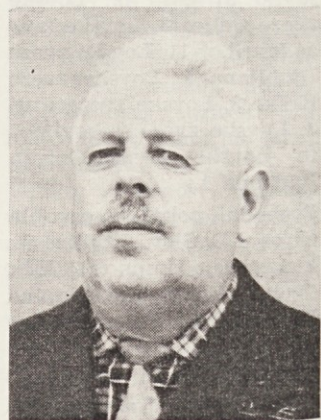
Franc Zupan — Kunštov oče iz Kovorja pri Trziču, upokojenec, član LD Kovor in dolgoletni starešina, je marca 1971 v 72. letu starosti preminil.

S pokojnikom je lovska družina izgubila vzornega in plemenitega lovskega tovariša, ki je dosleden v svojih humanih načelih budil in dvigal lovsko zavest in pravičnost.

V drugi svetovni vojni, že leta 1941, so ga nemški fašisti s pomočjo domačih izdajalcev z vso družino izselili v Srbijo. Kakor doma je tudi v izgnanstvu takoj pričel sodelovati v NOB in že leta 1942 postal član KPJ. Ko se je po osvoboditvi vrnil v domači kraj, je nadaljeval s političnim delom. Aktiven delavec je bil v družbeno-političnih organizacijah, v krajevnem ljudskem odboru in občinski skupščini Trzič. Bil je tudi prvi predsednik delavskega sveta Tovarne obutve Peko Trzič, kjer je bil za-

Jože Repenšek

Franc Zupan

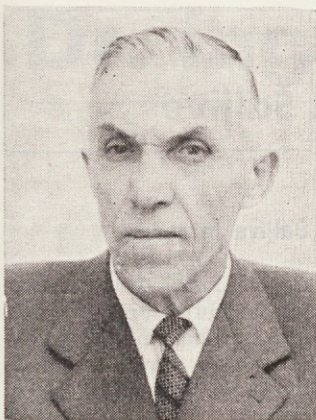
poslen kot mojster mizar-ske delavnice.

Za svoje aktivno in požrtvovalno delo na vseh področjih je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge, z medaljo za hrabrost, redom zasluge za narod III. stopnje in ordenom dela s srebrnim vencem.

Zglednega lovskega tovariša ohranimo v svetlem in trajnem spominu!

LD Kovor

Jože Semič, brat narodnega heroja Dakija, član in ustanovitelj LD Nova vas — Bloke, je 4. 8. 1971 preminil v 71. letu starosti. Kljub starosti in hudi bolezn — posledici italijanskih in nemških taborišč — je do zadnjega živel z vso vnemo med lovci in divjadjo. Že v stari Jugoslaviji je bil gonjač, pozneje pa lovski čuvaj. Kot odličen kovač na Bloški planoti je bil znan daleč okrog. Bil je vzoren lovec

Jože Semič

Albin Debevec, lovec od rane mladosti, soustanovitelj in prvi starešina LD Veliki trn, član LD Studenec — Veliki trn, nas je 25. 6. 1971 v 66. letu starosti nepričakovano zapustil. Bil je nesebičen lovski tovariš in dober organizator brakad, povsod spoštovan in cenjen. Ostal nam bo v trajnem in lepem spominu.

LD Studenec
— Veliki trn

Vinko Udovič, naš dolgoletni član, roj. 1930, je 10. 9. 1971 za vedno zapustil lovske vrste. Nenadna smrt mu je pretrgala življenje v najlepših letih. Izgubili smo vestnega, aktivnega gojitelja divjadi in vedrega tovariša ter vsestranskega organizatorja. Na dragega pokojnika nam bo ostal svetel spomin.

Lovci LD »Storžič«
— Kranj

Franca Židaneka nam je smrt — v 58. letu starosti — iztrgala iz naše vrste. Bil je ustanovni član naše LD in dolgoletni delavec v UO. Ob odprtem grobu se je v imenu vseh članov poslovil od njega starešina Martin Cvelbar. Poslednjo čast smo mu izkazali z našim novim praporom in lovskim rogom. Dolgoletnega, vedno veselega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Lovci LD Otočec
— K. J.

Franc Dolinšek

in dober kinolog, za kar je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge. Izgubili smo vestnega člana, kinologa, čuvaja ter učitelja naših novih članov, zato ga bomo ohranili v trajnem, lepem spominu.

LD Nova vas — Bloke

Franc Dolinšek, soustanovitelj in prvi častni član LD Krško, je 1. 9. 1971, v svojem 71. letu starosti, podlegel zahrbtni bolezni. Bil je 50 let član zelene bratovščine, vedno vester in vesel, velik ljubitelj narave in vodnik krških lovcev. Z njegovim odhodom je v LD nastala vrzel, ki jo bomo težko izpolnili.

Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge. Poslednje slovo od dragega tovariša je potrdilo, kako priljubljen je bil med članstvom. Najmu bo trajen spomin!

Krški lovci

Lovska kinologija

Odlikovanje

S srebrnim znakom za zasluge v kinologiji je bil odlikovan **Franc Zupan**, član LD Pšata. Čestitamo!

Iz pisarne KZS

Pasji obrazi

Jurij Mikuletič

Lovski terier

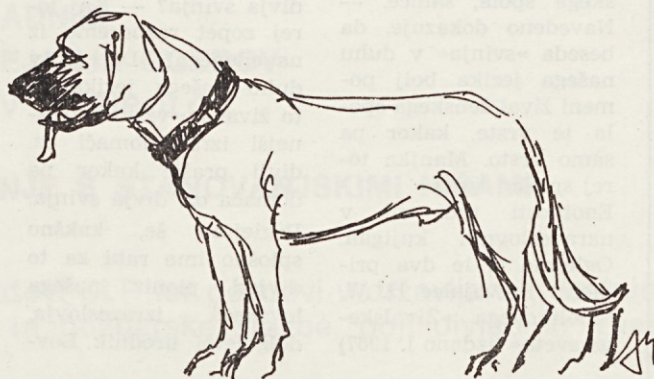

Jazbečar

Mladi nemški kratkodlaki ptičar

Hanoveranski krvosledec

Prijavljeni in zaščiteni psarni

»JAKOBSKODOLJSKA« za nemške ovčarje, lastnik Jurij Vrabčič, Maribor, Grižoldova 37.

»VODOVODNA« za nemške ovčarje, lastnik Milan Meglič, Maribor, Ptujška c. 8.

Kinološka zveza Slovenije

Prijavljene paritve

Vsi navedeni psi in psice so bili na preizkušnjah uspešni.

Lovski terierji:

Bor, JRLT 3650 — Hoja, JRLT 2934, leglo 12. 9., lastnik Franc Rozman, Križe, 64290 Tržič.

Don Pobreški, JRLT 3544 — Aga Martjanska, JRLT 3243, leglo 4. 10., lastnik dr. Gabrijel Kastelic, Ul. Štef. Kovača 2, 69000 Murska Sobota.

Istrski kdl. goniči:

Azor, JRGki 7111 — Belka, JRGki 7116, leglo 3. 11., lastnik Vinko Medved, Srednja Kanomlja 12, 65280 Idrija.

Tom Blegoški, JRGki 7067 — Aška, JRGki 4393, leglo 17. 9., lastnik Jože Benedičič, Selca 96, 64220 Škofja Loka.

Har Travnogorski, JRGki 7146 — Hitra Sodraška, JRGki 6928, leglo 13. 10., lastnik Anton Košir, Kot 22, 61310 Ribnica.

Kinološka zveza Slovenije

Lovsko izrazoslovje

Divji prašič ali divja svinja?

Že dolgo se zanimam po raznih krajih, katero splošno ime uporabljajo lovci za to vrsto divjadi (za merjasca, svinjo in mladiče skupaj), ali pravijo npr. gremo na divje prašiče ali gremo na divje svinje. Na uredništvo Lovca prihajajo tudi razni dopisi o tej divjadi. Ugotavljam, da večina uporablja izraz »divji prašiči«, manjši del pa še vedno govori in piše o »divjih svinjah«.

Dr. Janko Lokar v svojem Lovsko-ribiškem slovarju (izšel leta 1937) rabi izraz »divja svinja« (avtorjeva rodna Bela krajina meji na Hrvat-sko). Mladiči oz. potomci so pa cecatnik, ozimec, letnik, dveletna svinja, triletna svinja, stara svinja. Če je splošno ime za merjasca ali svinjo ali mladiča »divja svinja« (ženski spol!), potem ni logično, da so mladiči oz. potomci kakor cecatnik, ozimec, letnik — moškega spola; dveletna svinja, triletna svinja in stara svinja pa spet ženskega spola. Pri tem pa seveda splošni izrazi moškega spola kot cecatnik, ozimec, letnik pomenijo tudi živali ženskega spola, samice. Splošni izrazi ženskega spola kot dveletna svinja, triletna svinja in stara svinja pa pomenijo tudi živali moškega spola, samce. — Navedeno dokazuje, da beseda »svinja« v duhu našega jezika bolj pomeni žival ženskega spola te vrste, kakor pa samo vrsto. Manjka torej splošni izraz. Enotnosti tudi ni v naravoslovnih knjigah. Oglejmo si le dva primera! Prevajalec H. W. Smolikovega »Živalskega sveta« (izdano l. 1967)

našo vrsto divjega prašiča dosledno imenuje (srednjeevropski) divji prašič, prevajalca I. T. Sandersonovih »Sesalcev« (izdano tudi l. 1967) pa sta v naslovu uporabila izraz (evrazijska) divja svinja. Toda, pogledjmo, kakšne izraze uporabljata v sestavku pod omenjenim naslovom. Začeta: »Divji prašič prebiva v številnih podvrstah po vsej celinski Evropi, na sredozemskih otokih, v severni Afriki in... Domači prašič je nastal nedvomno v prazgodovinskem času na raznih krajih iz raznih podvrst divjega prašiča; zanesljivo vemo, da so bili predniki našega domačega prašiča: srednjeevropska in manjša sredozemska podvrsta ter progasti divji prašič iz jugovzhodne Azije...« V ostalem delu sestavka uporabljata izraza »divji prašič« ali »domači prašič« še 20-krat, »divja svinja« ali »domača svinja« pa le 2-krat. Tudi pod sliko te živali je napis divji prašič, ne divja svinja. Med drugim je tudi napisano, da po 16 do 20 tednih nosečnosti pride na svet 6 do 12 prikupnih temno in svetlo po dolgem progastih divjih prašičkov. — Zakaj ne divjih svinjic, saj je živalska vrsta v naslovu imenovana divja svinja? — Kaj torej zopet razberemo iz navedenega? Da je v duhu našega jezika za to živalsko vrsto ustrenejši izraz domači oz. divji prašič kakor pa domača oz. divja svinja. Pogledjmo še, kakšno splošno ime rabi za to divjad pionir našega lovskega izrazoslovja, dolgoletni urednik Lov-

ca in profesor naravoslovja dr. Stanko Bevk v svojem Živaloslovju v naši temeljni učni knjigi Naš lov II. Divji prašič ali vever! Iz Pleteršnikovega slovarja (izdan l. 1894) vzemo, da je besedo vever vpeljal pri nas po drugih slovanskih jezikih Fran Erjavec, pisatelj in naravoslovec, a se ni udomačila. Sicer je pa Fran Erjavec tudi uporabljal splošni izraz »divji prašič«. Divja svinja ali krma je po dr. Bevku samica divjega prašiča. Razumljivo pa je, da je dr. Lokar v svojem slovarju nastopil proti besedi »krma«, češ da je to »nemogoča beseda za divjo svinjo«. — Saj bi se res čudno slišalo npr.: Uplenjena krma je bil merjasec.

Prav tako nas bije v uho npr.: Uplenjene štiri svinje so bile: dva merjasca, dve svinji. Toda, kako drugače bi se bilo možno izraziti po Lovsko-ribiškem slovarju, oziroma kako drugače naj se izrazi tisti, ki zavrača splošni izraz »divji prašič«? Nič drugače! Vidimo torej, da izraz »svinja« ne ustreza. Ali naj iščemo nov splošni izraz? Čemu, saj ga že imamo, zakoreninjenega v večjem delu naše govorice!

Vsekakor imajo nekatere živalske vrste splošno ime ženskega spola, a zato ni treba, da ga ima tudi naš divji prašič. Če lahko npr. splošni izraz »domači konj« pomeni živali te vrste moškega in ženskega spola ter skopljene konje, potem beseda (divji, domači) prašič lahko pomeni tudi kaj več kakor samo rezanega, skopljenega merjasca. Z zavračanjem izraza divji prašič za to živalsko vrsto torej jemljemo našemu jeziku izrazno moč in ga siromašimo.

C. F.

Šaljive

Šaljiva in resna

Če bi lovske družine sprejele Mazlujev predlog, stavljen na občnem zboru Lovske zveze Slovenije marca letos v Radencih, da ni lovske pravično *streljati race na vodi*, bi bile vsaj mlinarjeve race varne pred »lovci«.

Z. U.

Na obisku

Lovčeva žena je šla k prijateljici na obisk. Ko vidi, kako prijateljčin mož pomiva posodo, ga pohvali in dostavi: »... naš je pa samo za tisto...«

Prijateljica jo dopolni: »Saj to je tisto, ko naš ni več za tisto, za nekaj pa mora biti...«

-Špula-

Napredek, kdor verjame...

Lovec Peter pride k zdravniku in mu potoži, da ne more spati.

»Bo že držalo,« pravi zdravnik, »najesti se je treba, na primer srnjakovih jetrc ali pa zajca v omaki.«

»Lani ste pa rekli, da moram s praznim želodcem v posteljo.«

»Ja, fant moj, srnjake in zajce si lani enako streljal kakor letos, še sanja pa se ti ne, koliko je napredovala medicina v enem letu.«

-Špula-

Koliko je to?

Po lovu vpraša grički lovec Tomanič griškega lovca Rona:

»No, koliko si uplenil?«

»Jaz nič. In ti?«

»Jaz pa še manj.«

-Špula-

Dr. ing. GERALD DOLLINGER

veletrgovina z lovskim in športnim orožjem,
s strelivom vseh vrst, z lovsko optiko,
vsakovrstnimi lovskimi potrebščinami
in deli za orožje.

Velika izbira lovskih lodnov.

Export-import

RESSNIGWEG 31, A-9170 FERLACH — BOROVLJE, P. P. 14, AVSTRIJA

Gozdno Gospodarstvo Maribor

Z

GOZDNIMI OBRATI: Ruše, Lovrenc na Pohorju, Podvelka,
Ožbalt ob Dravi, Maribor, Reka-Pohorje,
Slovenska Bistrica, Oplotnica, Ptuj
in Ormož

OBRATOM ZA GRADNJE

OBRATOM ZA UREJANJE GOZDOV

OBRATOM ZA LOV IN RIBOLOV

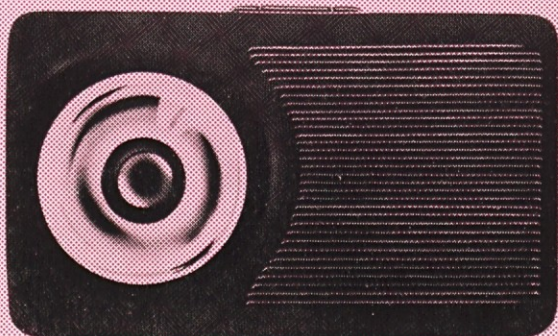
OBRATOM

ZA GOSPODARJENJE S STANOVANJSKIMI HIŠAMI

ureja, neguje, vzgaja in gospodari z gozdovi SLP ter gozdovi v državljanski lastnini, samostojno gradi gozdne komunikacije in gozdarske stavbe, goji divjad in izvaja lovski in ribolovni turizem

SLOVENIJA JUGOSLAVIJA

Letošnje jesenske barve so čudovite

*k opremi vsakega lovca sodi
kvalitetna svetilka*

tovarna
baterij in
baterijskih naprav
zmaj

ZMAJ

Ljubljana, Šmartinska c. 28